

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2022. gada 7. – 13. septembris

Nr. 34 (1740)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Mīļie skolēni un studenti!
Skola ir ceļš, kas ved uz lielākām iespējām dzīvē. Ejot pa šo izglītošanās un pilnveidošanās ceļu, ir izveidojusies latviešu nācija un Latvijas valsts.

Lai jums skaists atkalredzēšanās prieks, uzsākot 2022./2023. mācību gadu! Vēlu sekmes un aizraujošu skolas laiku!

Dārgie skolotāji un universitāšu, augstskolu mācībspēki!
Nākotnes Latvijai jābūt stiprai, gudrai, latviskai un modernai. Esmu pateicīgs jums katram personīgi par ieguldīto darbu, kopjot Latvijas jaunus talantus. Vēlu spēku un radošu enerģiju jaunajā darba cēlienā!

Lija Brīdaka

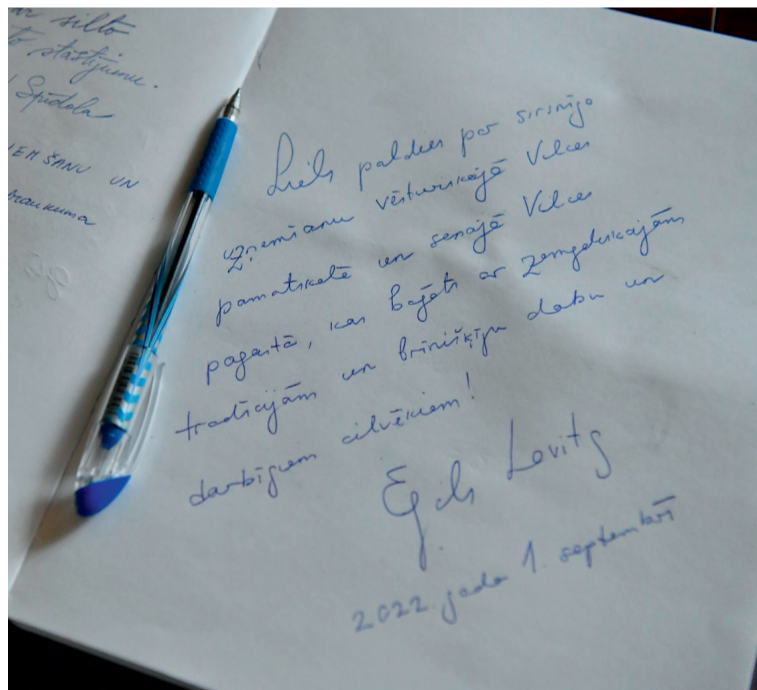
No vārdiem vien tagad torņi ir celti,
jo tie, kas no stikla un metāla, grūst.
Senlaiku tikumi noliegti, pelti,
ikdienas grāvjos samesti, pūst.

Ne jau vairs savā,
bet svešajā valodā dziedamas
dziesmas, kam ritmā līdz nesit sirds.
Ļaudis aizbraucot šķiras no dzimtenes
smiedamies,
steidzas, kur nauda spožāki mirdz.

Kāda jēga būt latvietim nelielā tautā,
kad atvērtas globālās pasaules slūžas
Tomēr tā gribas ticēt,
ka sentēvu valodā saukta,

Latvija paliks un nezudīs mūžam.

(Rakstu par dzejnieces 90 gadu jubilejas svinībām lasiet 6. lpp.)

2022./2023. mācību gada sākumu, Zinību dienu, Valsts prezidents Egils Levits pavadīja Valsts prezidenta institūcijas simtgades zīmē, apmeklējot Vilces pamatskolu un Ozolnieku vidusskolu Jelgavas novadā, kur aktīvi tiek koptas zināšanas un stiprināta vēsturiskā atmiņa par novadniekiem – Latvijas Valsts prezidentiem.

Vilces pamatskolā šoruden mācības uzsākuši 84 bērni, no tiem astoņi 1. klasē. “Vilce ir viena no senākajām vietām Latvijā, kur pirms 150 gadiem dzimis un mācījies mans priekšgājējs, Valsts prezidenta vietas izpildītājs vācu okupācijas laikā Pauls Kalniņš,” apsveicot skolēnus, skolotājus, skolas vadību un atnākušos vecākus jaunajā mācību gadā, teica Valsts prezidents. “Šajā skolīnā valda ļoti sirsnīga

gaisotne, kas veido jauno cilvēku par patstāvīgu un stabili būtni, lai varētu pēc tam doties tālāk dzīvē,” atzīmēja Egils Levits.

Krietni plašākā skolēnu pulkā Valsts prezidentu gaidīja Ozolnieku vidusskolā – šeit 2022./2023. mācību gadā atvērtas piecas 1. klases. “Jāatzīst, ka šī ir ļoti optimistiska skola un ļoti optimistiska vieta,” gandarījumu puda Valsts prezidents, īpaši izceļot skolotāju lomu: “Skolotājiem ir stratēģiski svarīga pozīcija mūsdienu Latvijā. Mums ir nepieciešama jaunā paaudze, lai turpinātu Latvijas valsti. Un jūs esat tie, kas sniedz mūsu jauniešiem izpratni par latviskajām vērtībām un zināšanas par pasauli. Tas ir ļoti grūts, bet ļoti svarīgs darbs.”

Foto: Ilmārs Znotiņš, Valsts prezidenta kanceleja

Latviešu mūziķa neticamie piedzīvojumi

2. lpp.

Latvija dienu ritējumā

3. – 4. lpp.

Komentē
Juris Lorencs,
Sallija Benfelde
un Kārlis Streips

5. un 9. lpp.

Svētku diena
latviskajam
vārdam

6. lpp.

Valda Liepiņa
aicina
doties balsot

7. lpp.

In Memoriam
RUTE RUNCE

12. lpp.

Latviešu mūziķa neticamie piedzīvojumi Sibirijā un Amerikā

Grupās Credo solists Guntis Veits intervijā Jānim Bolim

Man jau ilgi licies, ka spontāna dziedāšana latviešu saietos ASV – un diemžēl arī Latvijā – ir zūdoša izprieca. Tāpēc, kad mēs šovasar braucām uz Latviju, mana lielākā vēlēšanās bija vēlreiz mūžā kārtīgi izdziedāties! Un tā arī sanāca, kad ģimenes viesībās kādā saulainā pēcpusdienā Rīgā ieradās mūzikas grupas Credo solists Guntis Veits kopā ar savu ģitaru. Un tā Gunta vadībā mēs, kādi 15 cilvēki, visu pēcpusdienu rāvām vaļā šļāgerus, tautasdziesmas un pat svētku un svinību dziesmas. Vēlāk Guntis nodziedāja īpaši Credo dziesmas, kurām vārdus es nezināju, bet Latvijas radi zināja un dziedāja līdz.

Aizvadītajā nedēļā Credo grupai, kas bija ļoti populāra Latvijā aizv. gs. 70. – 80. gados notika lielkoncerts “Ko tu dungo savā kabatā”.

Nodomāju, ka mūsu lasītājiem ārzemēs būs interesanti par Gunti Veitu un Credo uzzināt vairāk, un tāpēc uzaicināju Gunti uz interviju.

Kā kļuvāt par mūziķi? Un kā radās grupa Credo?

Grupa Credo radās 1974. gadā Liepājā, es tolaik biju Liepājas mūzikas skolas audzēknis un spēlēju šīs skolas mūzikas grupā. Par mūziķi kļuvi līdzīgi kā citi puikas – mamma aizvilka, viņa gribēja, lai es spēlēju vijoli. Uzņemšanas komisija konstatēja, ka man ir laba mūzikālā dzirde. Bet man pašam labāk patika futbols. Tā, pēc mammas gribas, spēlēju ar. Viņa droši vien cerēja mani redzēt smokināt uz kādas pasaules skatuves, pašai sēžot pirmajā rindā... Bet, kamēr man bija jāspēlē vijole, citi džeki pagalmā spēlēja futeni. Man apņika.

Man tāpat gāja ar klavieru spēlēšanu!

Tāču tad sākās bitlu laiki, un es sāku to vijoli strinkšķināt kā ģitaru. Viens no maniem skolotājiem – Jānis Liepiņš, komponista Zigmara Liepiņa tēvs – mācīja arī ģitaras spēli. Viņš redzēja, ka es to vijoli lāgā negribu, un tā es sāku mācīties spēlēt ģitaru. Liepājā bija tads jauniešu klubs “Vaduguns”, tur noorganizējām mūzikas grupiņu un spēlējām pazīstamas dziesmiņas. Tad aizgāju uz Mūzikas vidusskolu, kur sāku spēlēt kontrabasu, – jo to nevajadzēja stiept līdzī un mācīties mājadarbus! Pa vidam bija jāiet armijā, un tur nokļuvi mūzikas ansambli “Zvaigznīte”. Pārnācis mājās, pabeidzu Mūzikas vidusskolu un iestājos Mūzikas akadēmijā, tolaik Latvijas Konservatorijā, kur pabeidzu ar speciālitāti “masu pasākumu režisors”.

Kad tad pievienojies Credo?

Līdz ar šīs mūzikas grupas pirmo tālo braucienu uz BAM – Baikāla – Amūras maģistrāli. Tā kā visu laiku biju mūzicējis, tiku uzaicināts šīs grupas sastāvā. Jāteic, Credo tiešām bija īpaša grupa, mūs laida visur kur, arī

aiz Padomju savienības robežām. Jo bijām saņēmuši milzu atzinību – mums bija piešķirts nosaukums “Leņina komjaunatnes prēmijas laureāts”. Tādu visā Savienībā bija trīs vai četri. Līdz ar to iznāca būt gan Kongo, Afrikā, gan Demokrātikajā Vācijā, Vietnamā, Polijā u.c.

Kā tikāt pie tāda goda?

Daudz uzstājāties, spēlējām darbaļaužiem, traktoristiem, tirgotājiem u.c. Bijām populāri un pieprasīti.

Mums “uztīcējās”, jo bija daudzas grupas, kas nonākušas ārzemēs, aizmuka un lūdza citas valsts pavalstniecību. Par mums “augšām” nezin kāpēc bija pārlicība, ka nekur nemuksim...

kas ir gluži vai krievu tautas dziesma un pauž par kādu kartodznieku, kas ilgojas pēc mātes. Nu, dikti smeldzīga dziesma ar smuku melodiju. Redzēju, ka klausītājiem iesitas asaras acis. Nācās to dziesmu atkārtot reizes trīs. Pēc koncerta paņemu savu ģitaru un kājām dodos uz ēdnicu, līdz man blakus piestāj milzu liela automašīna, un pa logu kāds vīrs “norēcas”: “Ē, kāp augšā!” Ģimis vīram tāds, ka nekāpt bail – sadusmosies un mani nožmiegs! Viss beidzās ar to, ka man trīs baigo veču kompanijā nācās izzert tējas glāzi ar samagonku, kas pēc izskata atgādināja tādu atšķaidītu pienu vai paniņas. Sākumā ieņēmu pāris mal-

spēlētājs, un kādā no šiem klubiem uzaicināja uzspēlēt arī mūs. Nu, jā, atļaujas uzstāties jau mums nebija, un klubā sanāca labs pulks latviešu, protams, arī amerikāņi, kas ieinteresēti klausījās mūsu priekšnesumus latviešu valodā. Tad vēl noirējām Dodge busiņu un braukājām pa štatiem, mūzicējot latviešiem. Laimīgi atgriezāties mājās un, cerību spārnoti, nolēmām – laižam vēlreiz! Domāts – darīts! Nākamajā gadā braucam atkal.

Tātad – 2015. gadā atkal devāties uz Ameriku?

Jā, priecīgi un pacilāti devāties ceļā, bet jau Rīgā bija tāda nelāga “zīme”, proti, lidostā attāpu, ka mans naudas maks palicis

nepakārtos, kā mums paskaidroja. Nonācām telpā, kurā atkal bija priekšā daudz “dzīves pabērnu”, kā redzams, tostarp tādi, kuriem problēmas ar narkotikām utt. Telpas stūrī – atejas vieta bez kāda aizslietņa. Pēc gaŗā un nogurdinošā ceļā aizmiņu, bet pamodies nesapratu, rīts vai vakars, cik ilgi esmu gulējis, jo pulksteņu arī atņēma. Laiks bija pazudis...

Un ko tieši tev prasīja?

Pirmais jautājums – “vai tu esi mūziķis?” “Nu, jā, spēlēju!” Tad vīrs atver datoru un uzklikšķina Credo. “Izlec” bildes un ieraksti no mūsu spēlēšanas aizvadītajā gadā Čikāgā. “Jūs nedrīkstējāt spēlēt, jums nav atļauts, bija jākārto darba vīza un Čikāgas klubam par jums bija jāmaksā nodokļi.” Mēģinu taisnoties, ka tāpat vien, par velti uzspēlējām utt. Drošības atkal “uzklikšķina” datorā, un atveras ieraksts no Credo koncerta Mežaparka estrādē, ko klausās apmēram 25 tūkstoši skatītāju! “Tu gribi teikt, ka esi pašdarbnieks?! Nemelo!” un turpina “šķirstīt” vai visus mūsu koncertu ierakstus. “Tu taču spēlē grupā, kas ir Latvijas pirmajā piecniekā!”

Ko viņi īsti gribēja dabūt zināt?

Visu – kā mēs esam braukuši, kur un ko spēlējusi. Pratināšanu pierakstīja stenografiste, un mums katram uzdeva vienus un tos pašus jautājumus, tikai katram atsevišķi. Pratināšanas beigās tomēr tas galvenais pratinātājs atzina – “labi, jūs, izskatās, esat godīgi džeki. Bet ja jūs būtu tikuši iekšā un atkal mūzicējuši, un tad mēs būtu jūs noķēruši, būtu pieci gadi cietumā vai 250 tūkstoši dolaru sods.” Miļā pasaulī! Būtu jāsež, jo tādu naudu nopelnīt es arī piecos gados nevaru... Tātad tas salīdzinoši īsais laiks Čikāgas lidostas cietumā tāds nieks vien bijis!

Cik ilgi tur sabijāt?

Kā jau minēju – laiks bija pazudis, nezināju, diena vai divas pagājušas. Apsargs, kam pajautāju, kad tiksīm ārā, atbildēja – kad lidmašīnā būs brīvas vietas. Tas brīdis pienāca, mūs pasauca uz izeju, atdeva mūsu mantas, bet ne bagāžu. Koferi pienāca pēc pāris dienām, kad jau bijām Rīgā, pārmeklēti, bet nekas nebija izņemts. Kad gājām uz lidmašīnu – rokdzelzjos, bruņotu apsargu pavadībā, pajautāju: “Bet vai tad mēs esam tādi paši noziedznieki, kā tie citi?” Apsargs atbildēja: “Jūs esat pārkāpis Amerikas likumus!” Mūs pavadīja līdz pat lidmašīnas salona pēdējai rindai, kur bija mūsu vietas. Neatceros, ka jēkad būtu tik kāri ēdis, kā todien lidmašīnā... Un atceros citu pasāzieņu aizdomīgos skatienus uz mums. Amsterdamā mums atdeva pasēs, ko drošībasnieki bija nodevuši glabāšanā lidmašīnas kapteinim – it kā mēs varētu kaut kur pusceļā izkāpt! Sešos vakarā todien laimīgi bijām Rīgā.

Abu sarunbiedru lielā sadziedāšanās

Neviens no mums septiņiem dalībniekiem, jau arī netaisījās nekur mukt.

Tātad – brauciens uz BAM, kas atrodas Sibirijā pie Amūras, pāri tai, pilsētā, kas saucas Blagoveščenska, ir Ķīna, mēs braucām ar kaut kādu “sarkano” aģitācijas vilcienu. Tas sāka ceļu Maskavā, vilcienā brauca arī Polītbiroja bosi, mums viņiem vajadzēja “atspēlēt” savu programmu. Bija 1982. vai 1983. gads. Bija iestāstīts, ka šo maģistrāli ceļ komjaunieši. Liels bija mūsu pārsteigums, ieraugot, ka visai celtniecības teritorijai apkārt ir dzeloņdrātis, pa ciematu staigā armijas veči ar automātiem! Kāpēc komjaunieši tā būtu jāizsargā?! Nākamais pārsteigums – mums preti nāk gadus 50 – 60 veci vīri ar rētām sejā un baigajiem tetovējumiem. Izrādās, “tricienceltni” cēla zeki, ieslodzītie!

Kriminālie vai politiskie?

Kas to zin?! Tie bija mūsu klausītāji, cits sēž 15 gadus, cits mūža ieslodzījumā, cits slepkava, “piecus novācis”. Latviešu tur nebija. Mēs, protams, dziedājām latviski, bet vienu dziesmu es biju iemācījies krieviski – “Pa Baikāla drūmajām stepēm”,

kus, bet šie saka – “tu mūs necieni?! Jādzer līdz galam!” Sapratu, ka šie vīri jokus nesaprot. Zakuskā iedeva kaut ko pavisam nesaprotamu, ko noglabāju aiz vaiga un tuvākajos krūmos izspļāvu. Pie savas grupas biedriem ieradies, kā balķis iekritu gultā... Šie brīnās – “tu tak vēl pirms 15 minūtēm biji skaidrā?!” “Veči, ja jums tukšā dūšā “ielietu” tējasglāzi ar tādu sīvo...”

Tev bija “jautrs” piedzīvojums arī Amerikā.

Pirmo reizi uz Ameriku aizbraucu 2014. gadā, latviešu kultūras dzīves organizētāja Anŗa Mangura aicināts. Viņa lokā ir daudz latviešu, mūzicējam Sanfrancisko, Losandželosā, Lasvegasā...

...vai tad Lasvegasā arī ir latvieši?

Maz, bet ir. Mēs četratā izbraucām Rietumkrastu un mūzicējam, tā teikt, mājas kārtībā, arī baznīcā, kur sanāca 10 – 15 klausītāju. Vija Viksna mūs uzaicināja pie sevis uz Čikāgu, arī uz Gaŗezeru, kur arī uzspēlējām. Čikāgā pastaigājām pa klubiem, un kādā blūza klubā iepazīnāmies ar tā saimnieku, raŗena auguma melno vīru, kam piederēja vēl vairāki klubi. Pats varens

mājās! Ar taksīti nesos pakaļ, un mani kolŗegas jau bija reģistrējušies lidojumam, kad tiku atpakaļ lidostā. Man bija jāreģistrējas atsevišķi, līdz ar ko man sanāca divas biļetes – viena kopā ar grupu, kurā bijām četri cilvēki, otra – pašam sava. Līdz ar ko Čikāgas lidostā iegāju atsevišķi no pārējiem, un amerikāņu muitnieks sāka iztaujāt manu kolŗegu ģitāristu, kur palicis ceturtais no kopējā saraksta. Viņš, savukārt, tā pavairāk Amsterdamā “uzņēmis uz krūti”, angļiski lāga nespēj izskaidrot... Beidzās ar to, ka mūs visus iesauca atsevišķā “pārrunu telpā”, kur jau priekšā bija daudzi bēdubrāļi, lielākoties melnģisnģji, acīmredzot no Meksikas un citām siltām zemēm. Sākās gaŗa un nopietna pratināšana, mūs katru pratināja vairāki drošģbnģieki, tģka pieaicģnģts krievu valodas tulks, jo angļiski nerģskģjģm precģzi atbildģt uz daudzģjiem jautģjģmģm. Mans stģsts par aizmģrsto naudasmaķu amerikģņu vģriem nešķģta ticģms. Rezģltģtģ ap divģm naktģ pģc apmģram 10 stundu pratinģšanas mģs aizveda uz cģtģtģmu. Pģrms tam atņģma bķķģu sģksnas, apavu auklas – lai mģs

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Latvijas valsts pirmā diplomātiskā dāvana

Ko Zigfrīds Meierovics, 1918. gada augustā viesojoties pie Lielbritānijas ārlietu ministra Artura Džeimsa Belfūra uz sarunām par Latvijas kā patstāvīgas valsts nepieciešamību, sagādāja dāvanā? Latvijas pirmā ārlietu ministra Zigfrīda Meierovica nopelni ceļā uz valsts neatkarību un starptautisko atzīšanu fiksēti dokumentos, monogrāfijās un laikabiedru atmiņu stāstos. Viņa darbības būtisku iezīmi izcēlis pirmais Latvijas Valsts prezidents Jānis Čakste: "Jūsu darba novērtējumu izdarīs vēsture, bet es vēlētos tikai, lai pie šī novērtējuma nepaliktu neievēroti ārkārtējie apstākļi, kādos Jums bija jādabojas."

Par mākslas klātbūtni diplomātiskajās sarunās liecina kāda spilgta aina no Meierovica biogrāfijas. 1918. gada augustā viņš caur Stokholmu ieradās Londonā kā LPNP pilnvarotais sūtnis, lai pārliecinātu Lielbritānijas ārlietu ministru Arturu Džeimsu Belfūru par Latvijas kā patstāvīgas valsts nepieciešamību. Šajās izšķirīgajās sarunās par iepazīšanās dialoga pirmo panākumu atslēgu kļuva latviešu māksla. Tikšanās reizēs ar ministriem un diplomātiem Londonā un Parīzē Meierovics dāvināja ornamentētos linu vākos iesietus albumus ar latviešu labāko mākslas darbu reprodukcijām – gleznām no Petrogradas un Maskavas izstādēm. Ideja reprezentēt topošu valsti ar mākslas palīdzību bija neapstrīdama vērtība – vēstījums, kas varēja pārliecināt par latviešu kultūras savdabību. Atbildīgo albumu sagatavošanas procesu aprakstījis Līgotņū Jēkabs: "Mākslinieks J. Kuga sameklēja kādu speciālistu, kas gleznas nofotografēja un pēc tam ar saviem palīgiem reproducēja. Kugas kundze izbrauca uz laukiem pie radiem, kur pēc mākslinieka J. Madernieka ornamentiem noauda īpašu audeklu albumu iesējumam. Mākslinieks S. Vidbergs gādāja par franču tekstiem zem gleznu reprodukcijām, Kirhnera fabrikā ar izdevēja A. Gulbja palīdzību meistari veica albumu iesiešanu, tā kā Meierovics varēja paņemt līdz kā jauku ciemakukuli sešus grezni iesietus latviešu mākslas albumus."

5. septembrī Valsts prezidents Egils Levits Rīgas pili tikās ar Krimas tatāru politisko līderi Refatu Čubarovu, paužot Latvijas nesatricināmo atbalstu Ukrainas teritoriālajai vienotībai un Ukrainas cīņai pret Krievijas iebrukumu. "Krievijas karš Ukrainā sākās

2014. gadā, un tam arī jābeidzas Krimā ar Ukrainas uzvaru, Ukrainas teritoriālo vienotību, Krimas dekolonizāciju," sarunā uzsvēra E. Levits.

R. Čubarovs izteica sirsnīgu pateicību Latvijai, kas nelokāmi pauž atbalstu Krimai un Ukrainai kopumā. Krimas tatāru politiskais līderis augstu novērtēja Valsts prezidenta Krimas starptautiskās platformas pirmajā un otrajā konferencē pausto skaidro un stingro atbalstu starptautisko tiesību ievērošanas nepieciešamībai, Krimas atbrīvošanai un Ukrainas teritoriālajai integritātei.

Prezidents aicina mainīt likumu Latvijas Pareizticīgās baznīcas neatkarības nodrošināšanai

Valsts prezidents Egils Levits iesniedzis grozījumus Latvijas Pareizticīgās baznīcas likumā, lai pilnā mērā atzītu Latvijas Pareizticīgās baznīcas patstāvīgo un neatkarīgo (kanoniskajās tiesībās – autokefālo) statusu.

Prezidents paziņojumā Saeimai norādīja – pastāv risks, ka Krievijas Pareizticīgās baznīcas vadība vienpusēji varētu likvidēt Latvijas Pareizticīgās baznīcas pilnīgu patstāvību un neatkarību un *de facto* mainīt tās kanonisko statusu.

Ierosinātais likumprojekts nozīmē, ka Latvijas Pareizticīgajai baznīcai no valsts puses tiek *expressis verbis* atzīts tās patstāvīgas un neatkarīgas (autokefālas) baznīcas statuss. Līdz ar to likums korrekti atspoguļos un nostiprinās situāciju, ka Latvijas Pareizticīgā baznīca ir neatkarīga no jebkādas citas, ārpus Latvijas esošas baznīcas varas un ietekmes, norādīja Levits.

Paziņojumā medijiem prezidents atgādināja, ka "autokefālais statuss vēsturiski mūsu pareizticīgajai baznīcai *de facto* ir bijis noteikts ar 1921. gada 6.(19.) jūlija Maskavas un visas Krievzemes patriarha Tichona Tomosu archibīskapam Jānim Pommeram un Ministru kabineta 1926. gada 8. oktobra noteikumiem par pareizticīgās baznīcas stāvokli". Levits uzsvēra: "Atteikšanās no jebkādas saiknes ar Maskavas patriarhu ir būtisks jautājums mūsu pareizticīgajiem, visai Latvijas sabiedrībai un nacionālajai drošībai." Sagatavoto likumprojektu prezidents pārrunājis ar Saeimas priekšsēdi Ināru Mūrnieci un visu Saeimas frakciju vadītājiem.

"Esam visi vienprātis, ka vilcināties nedrīkst. Esmu lūdzis Saeimu likumprojektu atzīt par steidzamu un pieņemt pēc iespējas ātrāk," uzsvēra prezidents.

Studijas iesāk ar Vitolu fonda administrētajām stipendijām

Jau vairāk nekā pusgadu mēs dzīvojam iepriekš neiepazītā rea-

litātē, kā vēl nekad skaidri apziņoties esošā miera un stabilitātes trauslumu un nepieciešamību to stiprināt ar visiem iespējamajiem līdzekļiem. Misija, ko, pateicoties ziedotāju atbalstam, Vitolu fonds īsteno jau divdesmit gadu garumā, ir viens no spēcīgākajiem garantiem mūsu valsts izaugsmē un arī drošībā, jo ticība valsts nākotnei sākas ar cilvēka iekšējo palīdzību savai rītdienai. Divu desmitgadu laikā, sniedzot cerību par labāku rītdienu gandrīz 5000 jauniešiem, vienlaikus ir būvēts arī kas daudz lielāks un spēcīgāks – vīzija par pārtikušu un izdevušos Latviju. Esam pateicīgi un priecīgi, ka, apmierinot visus pamatotos stipendiju pieteikumus, varam šo uzdevumu turpināt arī šogad. Jauno mācību gadu ar Vitolu fonda administrētajām stipendijām Latvijas augstskolās uzsāks 830 studenti – no tiem aptuveni puse būs pirmkursnieki, bet pārējie esošie stipendiāti, kuri studijas turpinās, saņemot fonda atbalstu.

Londonā diaspora diskutē par Saeimas vēlēšanām

Nedēļas nogalē diasporas jaunieši Londonā aicināja uz diskusiju "Kāda būs Latvija pēc 1.oktobra? To izlem Tu", piedāvājot skaidrojumu par vēlēšanām, kā arī aicinot balsot. Šajās vēlēšanās būs 81 vēlēšanu iecirknis ārvalstīs, tāpat varēs balsot pa pastu. Daugavas Vanagu fonda nams Londonā ir iecienīta diasporas latviešu pulcēšanās vieta, taču šoreiz pagrabstāva kafejnīcā brīvo krēslu bija daudz. Nav noslēpums, ka diasporas interese par vēlēšanām samazinājusies, pie tam kovida laikā ir atrasts no publiskiem pasākumiem, kā arī šis ir pēdējās brīvās dienas pirms mācību sākuma.

"Tikko ir beigusies vasara, joprojām ir silts laiks, un cilvēki vēl nav aizgājuši atpakaļ tajā sezonā un nejutās vēl līdz galam iesaistīti. Mazliet grūti ir pārslēgties, ka atkal paliks drūmāks un tumšāks, un atkal būs jādarā darbi, visiem ir tas vasaras atvaļinājuma noskaņojums," sprieda diskusijas dalībnieks Dāvis Viļums.

Sākumā tika izskaidrota Latvijas vēlēšanu sistēma, balsošanas veidi un termiņi. "Sabiedrībā – īpaši jauniešu vidū – daudzi nezina, ka ir vēlēšanas, daudziem ir tāda politiskā apātija – kas vispār tas ir? Un tas man īstenībā ļoti sāpēja. Es vienmēr esmu gājis balsot, un manā ģimenē cilvēki vienmēr gājuši balsot. Man tas ir licies ārkārtīgi svarīgi. Es gribēju, lai arvien vairāk cilvēki zina, ka tas ir jādarā," skaidroja pasākuma organizators Jānis Skrebels. Īpaši tika atgādināts, ka līdz 9. septembrim iespējams pieteikties balsot pa pastu.

"Tā pasta balsošana tiešām šoreiz būs viegla. Citreiz ir bijis jāsūta pases, un cilvēki ļoti baidās no tā, ka pazudīs pase. Bet šoreiz tas ir atrisināts un nav iemesla nebalstot," uzskata pasākuma apmeklētāja Rūta Abakuka.

Vēlāk uz diskusiju tika aicināti divi jaunieši, kuri ir ļoti aktīvi sociālajos tīklos, apspriežot Latvijas politiku un vēlēšanas. "Līdz-

SPILGTS CITĀTS

Pauls Raudseps

Kas notiks, ja cerības nepiepildīsies?

Ziņas no Ukrainas vēsta, ka pirmdien sācies ilgi gaidītais pretuzbrukums ar mērķi padzīt krievus no Harkivas. Lai gan Ukrainas ģenerālštabs pagaidām klusē un sociālos izskan aicinājumi nedalīties ar informāciju par kaujas operācijām, jo tas var palīdzēt ienaidniekam, gan Rietumu mediji, gan prokrieviski blogeri jau ziņo, ka ukraiņu spēki vairākās vietās pārrāvuši krievu pirmās aizsardzības līnijas un ieņēmuši kādas apdzīvotas vietas. *The Economist*

zina teikt, ka ukraiņi pirmo reizi sākuši lietot HIMARS raķešu artilēriju ne tikai komandcentru un municijas noliktavu iznīcināšanai, bet arī taktiskās operācijās tieši frontē. Vērtīgo lādiņu izmantošana vietēju uzbrukumu atbalstam liecina par jaunām prioritātēm. Taču arī frontes aizmugurē uz tiltiem un krievu piegādēm turpina krist ukraiņu raķetes, un aizvien aktīvāk darbojas ukraiņu partizānu vienības. Svētdien savās mājās atrasts miris kolaborants, okupētā Hersonas apgabala administrācijas vadītāja vietnieks Aleksejs Kovaļovs.

Tomēr nebūtu pareizi cerēt, ka tūlīt, tūlīt krievi tiks sagrauti un kašs būs uzvarēts. Lai gan Ukrainas prezidenta Zelenska padomnieks Arestovičs nav nekāds neatkarīgais analītiķis un viņa paziņojumi jāvērtē caur, pieklājīgi sakot, «stratēģisko komunikāciju» prizmu, viņa rakstītajā par šo jautājumu ir vērts ieklausīties. «Šodien sākās dienvienu atbrīvošanas no Krievijas okupantu aktīvā daļa. Tā ir plānveidīga, lēna operācija,» viņš pirmdien rakstīja savā *Telegram* kanālā. «Daudziem gribētos masveidīgu uzbrukumu ar ziņām, ka mūsu kaņavīri katru stundu ieņem pa apdzīvotai vietai. Taču mēs tā nekaņojam. Un vēl arī līdzekļi ir ierobežoti.»

Pēdējais teikums ir būtisks. (..)

Ja iespējama iznākums ir nedrošs un pat labākajā gadījumā tas būs vēl diezgan ilgi jāgaida, kāpēc ukraiņi šobrīd tomēr gatavi runāt par jaunu kara posmu? Tas neizbēgami vairo cerības uz būtisku pavērsieni. Kas notiks, ja šīs cerības nepiepildīsies?

(No nedēļraksta IR Nr. 35)

dalībai vajadzētu būt augstākai, jo īpaši tāpēc, ka ir cilvēki Latvijā, kuri mums, kas dzīvo ārzemēs, ir svarīgi, un mēs gribam, lai viņi dzīvo labklājīgā valstī ar labām nākotnes perspektīvām. Un tāpēc, man liekas, ir svarīgi balsot, ja tev ir kaut kāda iespēja ietekmēt to, kas notiek valstī pat, ja tu tur nedzīvo," sacīja diskusijas dalībniece Alīna Apine. Viļums piebilda: "Nav tā, ka es balsojot domāju tik ļoti par sevi. Es domāju par to, kāda ir tā Latvija, ko es gribētu redzēt, un tas ir tas, ar kādu mērķi es eju balsot."

Augsto energoresursu cenu dēļ priekšā ir sarežģīts laiks,

intervijā Latvijas Televīzijas (LTV) raidījumam "Rīta Panorāma" sacīja Eiropas Komisijas priekšsēdes izpildvietnieks Valdis Dombrovskis.

Vienlaikus Dombrovskis arī informēja, ka Eiropas Savienības (ES) līmenī ir iecerēts vismaz uz laiku atsaistīt elektrības cenu no gāzes cenas. "Skaidrs, ka priekšā ir sarežģīts laiks. Enerģijas cenas saglabājas ļoti augstas, un tas ir arī galvenais kopējās inflācijas dzinējspēks. Līdz ar to pašreiz mēs arī ES līmenī lejam par to, kā pārskatīt cenu veidošanas mehānismu, piemēram, elektrības sektorā," teica Dombrovskis. Viņš norādīja, ka šobrīd elektrības cena

ir sasaistīta ar dabasgāzes cenu, taču dabasgāzes cena, tostarp Krievijas un "Gazprom" īstenoto dažādu manipulāciju dēļ ir ļoti augsta. Ir doma vismaz uz laiku atsaistīt elektrības cenu no gāzes cenas, tāpat faktiski veikt zināmu Eiropas elektrības tirgus reformu, lai šīs cenas samazinātu," sacīja Dombrovskis. Vienlaikus viņš arī atzīmēja, ka saistībā ar augstajām energoresursu cenām ir jādama par atbalsta pasākumiem uzņēmējiem un iedzīvotājiem. Tostarp viņš norādīja, ka Latvijas valdība jau ir pieņēmusi virkni lēmumu šajā jomā. Tāpat Dombrovskis uzsvēra, ka ir jāvirzās prom no atkarības no Krievijas fosilajiem energoresursiem. Viņš piebilda, ka ir arī pieejams zināms ES finansējums valstīm dažādu pasākumu īstenošanai, lai pārtrauktu atkarību no Krievijas energoresursiem.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Valsts gatava dažādiem Covid-19 atgriešanās scenārijiem rudenī

Šobrīd saslīmstība ar Covid-19 Latvijā neuzrāda strauju kāpumu un, šķiet, ka rudenīgais laiks vīrusu vismaz šobrīd nestiprina. Valsts un veselības aprūpes sektors gan secinājumus vēl neizdara un ir gatavs dažādiem scenārijiem, solot atbilstoši reaģēt kā gadījumā, ja Covid-19 nepieņemsies spēkā, tā arī gadījumā, ja vīruss turpinās plaut dzīvības.

Darbs Covid-19 apstākļos Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam (NMPD) nav nekā svešs. Arī šobrīd tas ir gatavs saslīmstības rādītāju straujam un lielam kāpumam. Dienesta vadītāja Liene Čipule skaidroja – pēdējās nedēļās gan saslīmstība darbinieku vidū, gan došanās uz izsaukumiem, kas saistīti ar Covid-19, ir mazinājusies, taču kopumā dienestā vislielākās bažas iespējama vīrusa uzliesmojuma sakarā ir tieši par to, ka saslīmstības dēļ var nepietikt darbinieku. “Pašlaik tieši ir tāda lejupejoša līkne. Ja bija tāds kāpums, tad tagad tas ir mazinājies. Visdrīzāk, tos lielākos izaicinājumus radīs tieši darbinieku slimošana un, ņemot vērā šo aktīvo paveidu dabu, tas varbūt mazāk būs saistīts ar problēmām hospitalizācijā, bet vairāk, lai varētu nodrošināt dienesta darbības nepārtrauktību,

No Latvijā retranslējamo programmu saraksta izslēdz Krievijas kanālus

No Latvijā retranslējamo programmu saraksta izslēgtas “RT (Russia Today)”, “RT (Russia Today) HD”, “RT (Russia Today) Arabic”, “RT Documentary (HD)”, “RT Documentary”, “RT TV (Russia Today TV)”, “RT (Russia Today) Spanish”, “Mir24”, “RBK-TV”, “Rossiyskiy Informatsionnyy Kanal “Rossiya 24””, “Rossija RTR”, “TV Centre International”, “Vremya: dalekoye i blizkoye”, “Bobjor”, “Dom Kino”, “Dom Kino Premium”, “Muzika Pervogo”, “O”, “Poyekhali”, “Telecafe” un “Peterburg - 5 kanāls”. Šo kanālu darbība Latvijā bija apturēta pirms pāris gadiem, jo viens no patiesajiem labuma guvējiem tajos bija Eiropas Savienības sankcijām pakļautais Jurijs Kovalčuks. Savukārt “Russia Today” kanālu izplatīšana Latvijā tika apturēta, lai novērstu naida kurināšanu un ierobežotu Krievijas veidotās kara propagandas izplatīšanu.

Latvijā anulē Krievijas pilsoņu uzturēšanās atļaujas

Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā Latvijā 761 Krievijas pilsonim anulēta uzturēšanās atļauja, aģentūra LETA noskaidroja Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē (PMLP). Laikā no 24.februāra līdz 26.augustam Krievijas pilsoņiem bija anulētas 578 termiņuzturēšanās atļaujas un 183 pastāvīgās uzturēšanās atļaujas. 264 atļaujas anulētas, jo nebija savlaicīgi iesniegti dokumenti reģistrēšanai. Pārējie anulēšanas

iemesli ir darba attiecību pārtraukšana, uzturēšanās iemesla maiņa, Latvijas pilsonības iegūšana. Tāpat, piemēram, 32 atļaujas anulētas, jo sniegtas nepatiesas ziņas, bet 24 atļaujas anulētas, jo ārzemnieks iekļauts ieeļošanas lieguma bazē. Astoņas atļaujas anulētas, jo kompetentas iestādes aizliegušas uzturēšanos Latvijā.

Baltijas valstis un Polija gatavas arī vienpusējā kārtā aizliegt iebraukšanu Krievijas pilsoņiem

Baltijas valstis un Polija 31.augustā pavēstīja, ka varētu aizliegt Krievijas pilsoņu ieeļošanu arī tādā gadījumā, ja par šādu soli neizdosies vienoties visas Eiropas Savienības (ES) līmenī. Čehijas galvaspilsētā Prāgā notiek ES valstu ārlietu ministru tikšanās, kurā tiek spriests par stingrākiem ieeļošanas ierobežojumiem Krievijas pilsoņiem. ES mērķis ir palielināt spiedienu uz Krieviju, lai tā izbeigtu militāro agresiju pret Ukrainu. Baltijas valstis un Polija vēlas pilnībā apturēt vīzu izsniegšanu Krievijas pilsoņiem, bet Vācija un vairākas citas ES valstis ir pret tik radikālu soli. Tā vietā tiek piedāvāts kompromiss: apturēt 2007. gadā panākto vienošanos ar Krieviju par vīzu režīma atvieglošanu. Šāds solis nozīmētu, ka Krievijas pilsoņiem būtu jāmaksā vairāk par Šengenas vīzu un ilgāk jāgaida uz tās apstiprināšanu. Baltijas valstis un Polija kopīgā paziņojumā to raksturojušas kā “svarīgu pirmo soli”, bet uzsver, ka ar to nepietiek.

Mainīt komunistisko režīmu slavinošu objektu nosaukumus

Tieslietu ministrs Jānis Bordāns ir lūdzis iekļaut koalīcijas sadarbības sanāksmes darba kārtībā jautājumu par Komunistiskā režīma un pārkrievošanas slavinašanas izbeigšanas likuma virzības sākšanu Ministru kabinetā. Bordāns uzsver, ka Latvijas publiskā ārtelpa vēl joprojām ir diezgan piesātināta ar padomju komunistiskā totalitārā režīma ideoloģiju reprezentējošiem oficiālajiem vietvārdiem. Satversmes ievadā ir nostiprināts pienākums nosodīt komunistisko totalitāro režīmu un noteikts, ka Latvijas tauta neatzina okupācijas režīmus. Likuma uzdevums ir izskaust tādu vietvārdu lietošanu, kas slavina komunistisko totalitāro režīmu un kas izveidoti Latvijas teritorijas rusificēšanai un Krievijas slavinašanai.

Likumprojekta mērķis ir īstenot Satversmes ievadā noteiktos okupācijas režīma neatzīšanas un komunistiskā totalitārā režīma nosodījuma principus, proti, nepieļaut Latvijas kā demokrātiskas, tiesiskas un nacionālas valsts vērtību noniecināšanu un apdraudējumu, nosodīt komunistisko totalitāro režīmu, PSRS okupācijas varu, tās veiktos noziegumus un tās īstenoto politiku,

Eksprezidente Vaira Vīķe-Freiberga: Putina Krievija ir kauns visai krievu tautai...

...tā saka eksprezidente Vaira Vīķe-Freiberga un atzīst – Krievijas sākta kara Ukrainā dēļ šī ziema būs pārbaudījums Rietumu demokrātijas principiem – robežu neaizskaramībai, tautu tiesībām būt neatkarīgām un pašām lemt savu likteni. Taču spēju uzturēt šos principus spēkā un pārvarēt grūtības stiprina jautājums – vai mēs būtu gatavi būt ukraiņu vietā? Ja nē – mums nav tiesību sūkstīties.

LTV intervijā Vairai Vīķei-Freibergai tika jautāts: **Vērtējot šo pieminēto novākšanas iespādu uz Latvijas sabiedrību – kāda ir jūsu prognoze, vai tas vairāk apvienos mūsu sašķeltos sabiedrību vai sašķēls to vēl vairāk?**

Es teiktu, ka tie, kas ir vēlējušies samierināties ar to, kas ir vēsturiski noticis un nu jau vairāk kā 30 gadus atpakaļ – tie, man gribētos cerēt, tādi paši arī paliks un nepaliks uzreiz par kaut kādiem komunistu sistēmas un padomju sabiedrības aizstāvjiem, es ļoti ceru. Tie, kas domāja, ka viņiem tas ir viņu kā kungu tautas varēības, tā sakot, izpausmes pierādījums, un tas viņiem atgādina tos vecos labos laikus, kad krievu tauta bija kungu tauta Padomju Savienībā. Un, lai tad viņi saprot, ka tā kaut kas nav pieņemams, nebija pieņemams un nekad nebūs pieņemams.

Latvijā notiks militāro mācību “Namejs 2022” rudens posms

No 5. septembra līdz 9. oktobrim Latvijā norisināsies militāro mācību cikla “Namejs 2022” rudens posms, lai pārbaudītu un pilnveidotu vienību gatavību izvērsties valsts aizsardzības uzdevumu izpildei gan patstāvīgi, gan arī kolektīvās aizsardzības sistēmas ietvaros. Militāro mācību cikla “Namejs 2022” rudens posma mērķis ir turpināt pilnveidot Nacionālo bruņoto spēku komandvadības sistēmu, stiprināt sadarbību starp vienībām, pārbaudīt un pilnveidot apgādes jautājumus, gaisa, jūras un sauszemes operāciju integrācijas procedūras, īstenojot vienību un štābu lauka taktiskās mācības darbībai hibrīda un konvencionāla konflikta apstākļos. Militāro mācību cikla “Namejs 2022” rudens posmā piedalīsies kaņavīri un zemesargi no visām Nacionālo bruņoto spēku vienībām, kā arī rezerves kaņavīri un Latvijas pilsoņi, kas apgūst rezervistu militārās apmācības kursu. Tāpat mācībās būs iesaistīta Sauszemes spēku Mehānizētās kājnieku brigādes sastāvā esošā NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupa (NATO Enhanced Forward Presence Battle Group Latvia), NATO spēku integrācijas vienība Latvijā (Nato

Force Integration Unit Latvia), Kanadas bruņoto spēku pavēlniecība Latvijā (Task Force Latvia). Mācību norisi atbalstīs Apvienotie reaģēšanas spēki (Joint Expeditionary Force), kā arī NATO daudznacionālās divīzijas “Ziemeļi” (Multinational Division North) štābs. Mācībās piedalīsies aptuveni 8000 dalībnieku.

Latvijas uzņēmēji radījuši īpašu apvidus auto armijai

Latvijas uzņēmēji radījuši savu apvidus auto Latvijas armijas vajadzībām. Ādažu militārajā poligonā notika tā prototipa izmēģināšana. Jaunais militārais pilnpiedziņas transportlīdzeklis “VR-1-FOX” būvēts, ņemot vērā aptuveni 200 prasību. Galvenais – tam jāspēj izturēt paaugstinātas slodzes, jābūt piemērotam Latvijas klimatiskajiem un ģeogrāfiskajiem apstākļiem, jābūt vienkāršam lietošanā un apkopē. Pašlaik Nacionālie bruņotie spēki (NBS) sākuši testēt pirmo prototipu, ko poligonā izmēģināja arī NBS komandieris Leonīds Kalniņš.

“Mani apmierina pilnībā. Esmu braucis ar dažādām transporta platformām, kā “Hammer” un pārējās, arī atvērtās platformas. Tā pilnībā atbilst mūsu prasībām, kaņavīru prasībām. Jo pats prototipa autors ir zemesargs un lieliski saprot, kā jābūvē šī platforma,” sacīja Kalniņš.

Prototipu radījuši Latvijas uzņēmumi “Baltic Motorsport Promotion” un SIA “Vāģi”, kas pirms diviem gadiem apvidus auto izstrādei saņēma Aizsardzības ministrijas grantu – 190 000 eiro. Ja turpmākie testi būs veiksmīgi, seriņveida ražošanu varētu sākties jau nākamā gada nogalē. Un uzņēmēji gatavi saražot 50 “FOX” automašīnu gadā.

Stradiņa slimnīcā unikālā operācijā palīdz pacientam atgūt balsi

Lai palīdzētu pacientam atgūt balsi pēc kreisās balss saites paralīzes, Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Otorinolaringoloģijas klīnikā veikta Baltijā pirmā tiroplastikas operācija, kurā izmantots mīksts silikona implants. Kā stāsta operējošais ārsts Marks Ronis, pacientam pēc smagas vīrusa infekcijas radās liels aizsmakums, disfonija un katrs vārds prasīja milzīgu piepūli, bet, tā kā balss ir ļoti nepieciešama komunikācijā, darbā, kā arī ikdienas priekam, tika pieņemts lēmums par specializētā implanta ievietošanu.

Jau operācijas dienas vakarā rezultāts bija dzirdams, pacients pats bija pārsteigts, ka spēj runāt labā un skanīgā balsī. “Šis bija īpaši emocionāls mirklis, jo pacien-

tam ģimenē ir spēcīgas tradīcijas, kas saistītas tieši ar dziedāšanu, un viņam bija sapnis vēl kādreiz uzdziedāt kopā ar dēliem, kas pēc pareizas un mērķtiecīgas rehabilitācijas būs iespējams,” saka Ronis.

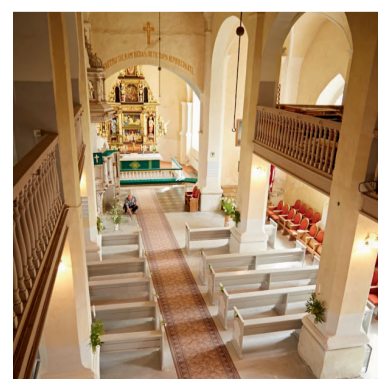
Sākas Latvijas kino Rudens maratons

Animācijas mūzikls, mistisks trilleris dabā, dokumentālā kino klasika Ivara Selecka vērojums Latvijas laukos, komponists Uģis Prauliņš aktiera ampuā, aktrise Baiba Broka darbā arī pie scenārija. Šo ceturtdien sāksies Latvijas filmu Rudens maratons – līdz decembrim pie skatītājiem nonāks 20 jaunas pašmāju filmas.

Katru nedēļu vismaz viena Latvijas filmas pirmizrāde. Tāds izskatās rudens/ziemas sezonas kalendārs kinoteātros. Bagātīgā pašmāju filmu raža daļēji skaidrojama ar pandēmijas ietekmi, jo iepriekš nebija iespējams tās izrādīt kinozālēs. Šis pirmizrāžu birums pat pārspēj simtgades programmu, kas kopumā aptvēra 16 filmas. Lielākā daļa no gaidāmajām 20 Latvijas filmu rudens maratona filmām tapušas ar Nacionālo kino centra atbalstu. “Filmu ir daudz, un tās ir ļoti dažādas un daudzveidīgas. Un tas pat ir interesantāks, ka te nedominē viena tema, ka tās nav visas filmas par vēsturi vai visas filmas nav drāmas. Šeit ir gan komēdijas, gan mēģinājums spēlēt ar mistikas elementiem, trillera žanru. Un, protams, ir arī vēsturiskās filmas,” stāstīja Nacionālā kino centra vadītāja Dita Rietuma.

Filmu sarakstā lasāmi gan neparasti filmu, gan arī žanru nosaukumi. Viens no tādiem ir Uģa Oltes kino darbs “Upurga”, kas satiekšanos ar skatītāju piedzīvos oktobrī un kas nodēvēts par mistisku trilleri dabā.

Jaunpils baznīca visa septembra gaŗumā svin 430 gadu jubileju

Ziņas sakopojis P. Karlsons

JURIS
LORENCIS

Skopa mediju ziņa – deviņdesmit otrajā mūža gadā pēc smagas un ilgstošas slimības Maskavā miris Michails Gorbačovs (1931-2022). Bijušais Padomju Savienības komunistiskās partijas CK ģenerālsēkretārs (1985-1991). Pirmais un vienīgais PSRS prezidents (no 1990. gada 15. marta līdz 1991. gada 25. decembrim). Dzimis Krievijas dienvidos, auglīgajā Stavropoles novadā, zemnieku ģimenē. Tēvs – krievs, māte – ukraiņiete. Sākumā viņa politiskā karjera bija tradicionāla padomju laikam. Vispirms tieslietu studijas Maskavas universitātē, tad darbs komjaunatnes, vēlāk partijas strukturās. Neatļaidīga kāpšana pa karjeras kāpnēm, līdz 1980. gadā Gorbačovs tiek ievēlēts par kompartijas Politbiroja locekli. Un tad sākās pats interesantākais. Jo Gorbačova tālāko karjēru noteica ne tikai viņa talants, ambīcijas un politiskā izveicība, bet gan bioloģija. Tas vienkāršais fakts, ka viņš bija pats jaunākais “biedrs” kompartijas “vecajā gvardē”. 1980. gadā “neaižstājamo” Politbiroja locekļu vecums jau krietni pārsniedza septiņdesmit gadus, kamēr Gorbačovam vēl nebija pat piecdesmit. Tie, kuri piedzīvojuši padomju laikus, atceras, ar ko tas beidzās – ar “grezno bērņu piecgadi”, kad dažos gados (1980–1985) Viņsaule aizgāja visa augstākā PSRS vadība, kompartijas ģenerālsēkretārus Brežņevu, Andropovu un Čerņenko iekaitot. Apkārt klīda

anekdote: “Partija un valdība iedibinājusi jaunu, skaistu tradīciju – ik pa laikam pasaules valstu līderi pulcējas viesmīlīgajā Maskavā, lai pavadītu pēdējā gaitā kārtējo mūsu valsts vadītāju”.

Kad 1985. gada pavasarī nomira Konstantīns Čerņenko, kompartijas augstākajai vadībai bija divas iespējas. Pirmā – ielikt valsts vadībā kādu no “vecās gvardes”, pēc neilga laika rīkot kārtējās greznās bēres un kļūt smieklīgiem visas pasaules acīs. Otrā – virzīt jaunu, dinamisku vadītāju, kas spētu reformēt stagnējošo padomju sistēmu. Izvēle krita uz Michailu Gorbačovu. Jaunā padomju līdera saņemtais mantojums bija smags. Valsts atradās visaptverošā krīzē. Valdība saimnieciskā un tehnoloģiskā atpalicība. Par to liecināja arī tukšie veikalu plaukti, trūka pašu elementārāko lietu. Naftas un gāzes cenas tobrīd bija zemas. Vēl viena problēma, par ko skaļi netika runāts – demogrāfija. Centrālā Krievija, Sibīrija un Tālie Austrumi izmira, kamēr Vidusāzijas un Ziemeļkaukāza musulmaņu reģionos bija vērojams dzimstības *būms*. Šī iemesla dēļ Sarķanā armija pamazām “kļuva dzeltena”, no attāliem Uzbekistānas ciemiem iesauktie puīši nereti pat neprata krievu valodu. Afgānistānas kara dēļ Padomju Savienība atradās ārpolitiskā izolācijā, tās ekonomika bija pakļauta sankcijām. Milzīgus resursus aprija “draudzīgo

režīmu” un ārvalstu kompartiju atbalstīšana. Tikmēr Rietumu pasaulē toni noteica divi spēcīgi līderi – ASV prezidents Rolands Reigans un Apvienotās Karalistes premjērministrs Margārēta Tečere.

Pirmais, ko padomju cilvēki pamanīja Gorbačovā – jauna, iepriekš nedzirdēta valoda. Gorbačovs runāja brīvi, vienkārši un saprotami. Milzīga atšķirība no iepriekšējiem vadoņiem, kuri knapi spēja nolasīt priekšā nolikto tekstu. Viņš bija pirmais, kas augsta ranga padomju politiķis, kurš izgāja sabiedrībā ar savu eleganto sievu. Raisa Gorbačova kļuva par smalkā toņa un modes noteicēju. Pārmaiņas skāra ārpolitiku. 1985. gada novembrī Ženēvā notikusi Reigana un Gorbačova tikšanās, izzvanīja tā saucamo saspilējuma atslābuma politiku un atbrūņošanās sākumu. Tomēr pārmaiņām pašas “padomijas” iekšienē vēl nebija pienācis laiks. Beidzot 1987. gada janvārī kompartijas vadības sanāksmē Gorbačovs pirmo reizi izrunāja slavenos vārdus “pārbūve” (perestroika) un “atklātība” (glasnostj). Iespējams, pašam to neapzinoties, Gorbačovs iedarbināja spēkus, kas pilnībā izmainīja sabiedrību un nieka četrus gadus sagrāva PSRS. Te svarīgi saprast, ka kārtējo reizi Krievijas vēsturē mēģinājums reformēt valsti nāca “no augšas”. Protams, bija disidenti kā Gunārs Astra, bija pagrīdes kustības Lietuvā, Ukrainā un pašā Krievijā. Tomēr galve-

nais pārmaiņu virzītājs “perestroikas” sākumā bija nevis tauta, bet gan partijas nomenklatūras bailes no bezcerīgas valsts atpalicības. Diemžēl lielākajai daļai padomju cilvēku, it īpaši jau Krievijā, nekāda “atklātība” nebija vajadzīga, un par “pārbūvi” tā negribēja ne dzirdēt.

Īpašs stāsts ir Gorbačova attiecības ar Baltijas republikām. Gorbačovs pamatoti cerēja, ka tieši šeit viņš saņems vislielāko atbalstu savai politikai. Sākumā Latvijā tauta uz viņu raudzījās ar cerībām, kamēr vietējie kompartijas bosī (Voss, Rubiks) bija pavisam apjukuši. 1987. gada februārī Gorbačovs ar sievu Raisu viesojās Latvijā. Interesanti, ka Brežņevs savas ilgās valdīšanas laikā (1964–1982) tā arī nekad neapmeklēja Latviju. Tāpat Gorbačovs nepretojās patiesības atklāšanai par Molotova-Ribentropa paktu. 1989. gada 24. decembrī PSRS Tautas deputātu kongress pieņēma rezolūciju, kurā atzina Molotova-Ribentropa pakta slepenā papildprotokola eksistenci un nosodīja to. Tas bija lēmums, kas iznīcināja jebkādu padomju varas legitimitāti Baltijā. Kļuva skaidrs, ka Latvijas, Lietuvas un Igaunijas neatkarība ir tikai laika jautājums. Vēl bija priekšā 1991. gada asiņainie notikumi Viļņā un barikādes Rīgā. Jo projām paliek neatbildēts jautājums par to, cik tajos pie vainas bija pats Gorbačovs. Es gan sliecos uzskatīt, ka viņš vairs

pilnībā nekontrolēja situāciju. Kompartijā, armijā un “čekā” bija spēki, kas centās sabotēt jebkādas pārmaiņas, pagriezt tās atpakaļ. Pierādījums tam ir 1991. gada augusta pučs, kad uz trim dienām Gorbačovs tika atstādināts no varas. Tā paša gada nogalē Padomju Savienība saira un Gorbačovs labprātīgi atteicās no varas.

Pēc aiziešanas no politikas viņš pievērsās labdarības projektiem. Lasīja lekcijas (cilvēki mēlā – “viena un tā pati plate, bet laba”). Lai pelnītu naudu, pat piekrita reklamēt “*Louis Vuitton*” somas un “*Pizza Hut*” ēstuves.

Mana personīgā attieksme pret Gorbačovu ir visai pretrunīga, turklāt laika gaitā tā ir mainījusies. Pārliecinātiem komunistiem viņš bija “Leņina lietas” nodevējs, tādiem kā man – nepietiekami radikāls. Tikai vēlāk es sapratu, ka Gorbačovs izdarīja maksimālo, kas bija viņa spēkos. Citādāk arī nevarēja būt. Atmosferas līderus Daini Ivānu, Ivaru Godmani, Sandru Kalnieti izvirzīja tauta, turpretim Gorbačovs nāca no kompartijas nomenklatūras dzilēm.

Ja man šodien kāds jautā, kāds bija pats lielākais Gorbačova nopelns, es atbildu: “Tas, ka Padomju Savienība sabruka salīdzinoši mierīgi”. Vismaz salīdzinot ar tām šausmām, kādas šodien redzam Ukrainā. Un par to viņam milzīgs paldies!

SALLIJA
BENFELDE

Kaŗš Ukrainā nebeigsies ne rit, ne parīt, ziņas no frontes bieži vien vairs nav mediju pirmajās lapās, un cilvēki nogurst. Tomēr illūziju par Putina režīmu vismaz Eiropā nav vai arī tās pamazām dīkst. Protams, nākamā ziema ir galvenais iedzīvotāju bažu cēlonis, un, piemēram, Čehijā, Prāgā, 3. septembrī notika demonstrācija pret valdību un gāzes cenas kāpumu, un protestēji paziņoja, ka Čehijai jābūt neitrālai un jāslēdz tiešie līgumi ar gāzes piegādātājiem, arī Krieviju, kritizēja arī valsts varu par to, ka tā atbalsta Ukrainu kara laikā. Protestā piedalījās aptuveni 70 tūkstoši galēji labējie un galēji kreisi noskaņotie iedzīvotāji. Čehijas premjēministrs brīdināja, ka akciju organizējuši prokrieviskie spēki un atgādināja par Krievijas propagandu.

Protams, t.s. “piektā kolonna” ir visās Eiropas valstīs, bet svarīgi ir arī tas, ko domā un saprot Krievijas iedzīvotāji. Vai viņi saprot, kas notiek, vai arī joprojām izvēlas dzīvot pēc principa: neredzēt, nedzirdēt, nedomāt?

Septembra sākumā Krievijas socioloģisko pētījumu Levasdas centrs publicēja kārtējo aptauju rezultātus. Protams, šie rezul-

tāti nav pilnīgi ticami, iedzīvotāji slēpj savus uzskatus, jo baidās tos paust vai arī atsakās aptaujās piedalīties, tomēr kopējo ieskatu tie dod.

Jau kopš šī gada marta vairākums Krievijas iedzīvotāju uzskata, ka “valsts dodas pareizā virzienā” – tā aptaujās apgalvo 68-67 procenti respondentu. Kopš pavasara prezidentu Putinu aptaujās atbalsta 83 procenti iedzīvotāju, un faktiski nemainīgs, 69-71 procenta robežās, ir arī valdības atbalsts. Arī Krievijas Domi jeb parlamentu atbalsta aptuveni 57-60 procenti aptaujāto.

Līdzīga situācija Krievijas iedzīvotāju vidū ir arī jautājumā par kaŗu Ukrainā. Aptuveni puse iedzīvotāju seko līdzī tam, kas notiek “specoperācijas” jeb kaŗa frontēs. Tiesa gan, šī interese lēnām rūk, bet Krievijas bruņoto spēku atbalsts kaŗā joprojām ir augsts. Var teikt, ka aptaujas liecina – aptuveni puse iedzīvotāju uzskata, ka “specoperācija” jāturpina, bet puse domā, ka vajadzētu sākt sarunas, toties aug pārlicība, ka kaŗš ievilksies.

Interesanti ir arī dati par to, ko Krievijas iedzīvotāji domā par okupētās Hersonas un Zaporīžjes nākotni. 45 procenti uzskata,

ka šīm teritorijām jāklūst par daļu no Krievijas vai arī jābūt neatkarīgam valstīm, un puse respondentu okupētajās teritorijās atbalsta referendumus. Ja referendumos Ukrainas iedzīvotāji nobalsotu par apgabalu iekļaušanu Krievijas sastāvā, tad 75 procenti Krievijas iedzīvotāju to atbalstītu. Protams, visvairāk referendumus un teritoriju iekļaušanu Krievijas sastāvā atkal atbalsta gados vecākie iedzīvotāji, un viņus acīmredzot nemulsina tas, ka referendumu notiktu zem ieroču stobriem.

Protams, šie aptauju dati ir šokējoši, tomēr nevajadzētu aizmirst arī par represijām Krievijā. Latvijā strādājošais Krievijas ziņu portāls “Meduza” ir nopublicējis Krievijas iekšlietu sistēmas atskaites datus par represijām pēdējos sešos mēnešos. Kopš 24. februāra līdz 17. augustam Krievijā ir aizturēti 16 437 cilvēki, kuri piedalījušies pretkaŗa protestos, Valsts Dome ir pieņēmusi 16 jaunu represīvu likumus vai labojumus jau esošajiem dokumentiem. Par “armijas diskreditēšanu” ir ierosinātas 3780 lietas, to skaitā ir arī krimināllietas, un cilvēki jau notiesāti un atrodas ieslodzījumā.

Kopš kaŗa sākuma 15 organizācijas Krievijā ir pasludinātas par “nevēlamām”, un aptuveni septiņi tūkstoši interneta lapu bloķētas saistībā ar “kaŗa cenzūru”, plašs ir arī “arvalstu aģentu” saraksts. Secinājumi ir skarbi: represijas faktiski ir ieviesušas Krievijā diktatūru, pretkaŗa kustība ir sagrauta, aktīvistus un neatkarīgos politiķus apcietina vai arī spiež emigrēt no Krievijas. Tādēļ nepārsteidz, ka iedzīvotāji negrib ne dzirdēt, ne redzēt, ne zināt, kas patiesībā notiek Ukrainā un saistībā ar kaŗu. Un, protams, daļa iedzīvotāju joprojām tic Putina un viņa atbalstītāju sacītajam.

Tikmēr Ukrainā kaŗa laikā nogalināti jau vismaz 382 bērni, bet ievainoti vismaz 740. Ukrainas varasiestādes arī informē, ka bombardēšanā un apšaudēs nodarīti postījumi 2328 mācību iestādēm, no kurām 289 pilnībā sagrautas. Ukrainas prezidenta Volodimira Zelenska sieva, valsts pirmā lēdija Olena Zelenska intervijā britu raidsabiedrībai BBC sacīja: “Cenas kāpj arī Ukrainā. Bet bez tā mūsu cilvēki tiek arī nogalināti. Kad jūs skaitāt peniņus savā bankas kontā vai kabatā, mēs

darām to pašu un skaitām mūsu upurus.”

Par Zelenskas sacīto vajadzētu atcerēties arī Latvijai – ukraiņi ar savām asinīm aizstāv arī mūsu brīvību! Neizliksimies, ka neko nezīnām un nesaprotam!

Jau esmu rakstījusi un varu tikai atkārtot, ka Latvijai šī rudens Saeimas vēlēšanas ir vismaz tikpat svarīgas, kā savulaik referendumus par valsts valodu. Protams, daudzās valstīs latviešiem nāksies braukt gaŗu ceļu, tērēt naudu degvielai, bet ir iespējas nobalsot arī pa pastu. Aiciniet visus savus draugus, radus un paziņas piedalīties vēlēšanās gan savās mītnes zemēs, gan Latvijā! Mēs negribam sagaidīt tādu “kārtību”, kāda valda Krievijā, tādēļ ir ļoti svarīgi, lai balsot iet tie, kuriem neatkarīga un brīva Latvija ir vērtība, jo prokremlisko partiju atbalstītāji balso gandrīz vienmēr! Būsim kopā par savu Latviju!

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Ar moto: neredzēt, nedzirdēt, nedomāt

GUNDEGA
SAULĪTE

Svētku diena latviskajam vārdam

*Atkal virši ieziēd atvasaru
priežu sila saules klajumos,
un es arī savas dienas varu
viršu violetas post.*

*Tā ir mana, tā man mīlā krāsa,
dziļi slēptas skumjas skatienā,
kad gar debess malu dzērvju kāsis,
projām ejot, sveikas māj.*

*Viršu rūgtais, violetais tonis -
neuzminams, nenosakāms, vārs.
Tā nav ikdienība. Mēļi sārta noviz
ceļa svītra mūža skrējienā.*

*Kā uz svētkiem. Kā uz augstiem godiem...
Steidzies, steidzies, dzīve alkainā!
Neatgādiniet, es pati zinu šodien,
kas aiz violetiem viršiem nāk.*

Deviņdesmito dzimšanas dienu 3. septembrī svinēja latviešu dzejniece un rakstniece Lija Brīdaka. Rīgas Latviešu biedrības (RLB) Baltā zāle bija piepildīta līdz pēdējai iespējai, kad tur norisinājās literāri mūzikāls sarīkojums "Laika skrējienis – mūža skrējienis" ar pašas jubilāres klātbūtni. Iespēju apsveikt gaviļnieci un ieklausīties viņas viedajās vārmās šai sestdienas pēcpusdienā bija izvēlējušies gan literāti un literātūrkritiķi, gan dzīves gaitu līdzgājēji, grāmatu izdevēji, dažādu paaudžu kultūras inteliģences pārstāvji, tāpat visai kuplais radu un draugu pulks.

Liju Brīdaku galvenokārt dēvējam par dzejnieci, taču jau 1953. gadā, kad periodikā iespiests viņas pirmais dzejolis, publicēts arī pirmais prozas darbs. Izrādās, rakstniece ir viena no retajām, kam vienlīdz labi izdodas izteikties kā dzejā, tā prozā. Un arī viņas lielajā svētku dienā šī patiesība ieguva absolūti

nepārprotamu apliecinājumu. Klajā nāca jaunākais Lijas Brīdakas dzejoļu krājums "Varavīksnes loks" (apgāds "Zvaigzne ABC") un romāns "Liktenīgie krustojumi" (apgāds "Latvijas Mediji"). Šis notikums jubilejas sarīkojumu vērtā par pilnīgi unikālu un neaizmirstamu notikumu – rakstniece garīgā rosmē, radošā darba tikums un aktīvā interese par dzimtenē un sabiedrībā notiekošo pat tik cienījamajos gados liecina par līdzdalību un ieinteresētību literārajos un sabiedriskajos procesos.

Sarīkojuma gaitā apsveikumi, cildinājumi un puķu veltes mijās ar mūzikālām intermedijām, kā labpatikās izteikties profesoram Ventim Zilbertam, viņš kopā ar komponistu Alvilu Altmani un dziedātāju Annu Amandu Stoberi mūzicēja, gan atskaņojot dziesmas ar jubilāres dzeju, gan spēlējot klavieru solo priekšnesumus. Tika nolasīts apsveikums no Valsts prezidenta Egila Levita,

Latvijas Republikas Saeimas un pati savā vārdā sveicināja Dagmāra Beitnere Le Galla, tika nolasīts sveiciens no kultūras ministra Nauņa Puntuļa. Latvijas Rakstnieku savienības pārstāve cildināja gaviļnieci ar 60 gadiem, kas apritējuši kopš iestāšanās šajā organizācijā. Norises vadību savās rokās turēja RLB vadītāja vietniece Gaida Jablovskā. Akadēmiska priekšlasījuma vietā viņa bija izvēlējusies par jubilāres dzīves un darba gaitām vēstīt, pāršķirstot ģimenes albuma lapas. Tā, ejot no viena fotoattēla uz nākamo, izsekojām gan gadu skrējienam, gan dzīves notikumiem, ieraudzījām dažu labu jau Aizsaulē zudušu personu. Kavējamies atmiņās par dzīves un literārās jaunrades plaukumā iedibināto dzejnieču tolaik šķietami nešķiramo trijotni – Āriju Elksni, Olgu Lisovsku un Liju Brīdaku. Laika skrējienis tik tiešām ir nepielūdzams, taču pāri visam – jubilāres labvēlīgais starojums, kas apņēma visus klātesošos, arī tālos viesus no Brīdakas jaunības puses – Alūksnes un Jaunlaicenes.

Kad 1962. gadā iznāca jaunās dzejnieces pirmais krājums, tā nosaukums bija "Man dzīve dāvina smaīdu". Ar šo smaīdu un vēriņu ielūkošanas cilvēkos un norisēs Lija Brīdaka dzīvo arī šodien. Par to liecināja arī sarīkojuma kulminācija – jaunākās dzejas lasījums. Tās bija rindas par mūžu un Mūžību, par mīlestību un Latviju. Spēcīgas, tēlainas un sievišķīgi siltas, dažviet ar ironiju iekrāsotas. Tīra manta! Meistarība, kas, gadiem ejot, nevis izblāv, bet norūgst stipros, spēcīgos vārdos. Šāda dzeja tik tiešām iedvesmo un ļauj pacelties pāri ikdienai. Lai veselība, spēks un gaišas ieceres arī turpmāk!

*Tu mani rudens naktī sauci:
klau, augstu, vēlu gulbji iet!
Man likās, viņi man ko sauca,
bet sacīji tu: neatsaucies,
ļauj gulbjiem augstu, tālu iet!*

*Mēs paliekam zem spārnu švīkstiem,
kas noklusdami tumsā stieg,
pār melno, kailo zemi mīksti
no padebeša dūnas snieg.*

*Mēs atgriežamos bērnu bērnos,
mēs gaudos kritam atkal dīgt,
mēs tajās svešādajās ilgās, -
un nevar izdzīvot tās mūžā,
un vārdos nevar izsacīt.*

*Pa Rīgas šaurām ielām gāju
un kaut kur tālu aizdomājos,
un attapusies neatjautu,
kur pēkšņi nokļuvusi es:
te angļu mēlē runā ļaudis,
te svešus rakstus mūri nes
un, brīnišķīgi izkrāsoti,
stāv nami kā uz atklātnes.
Kurp stingām sejām manekeni
ar superjaudas auto dzenas?
Kur vieta bij - ar draugiem seniem
tik skaisti gūts, tik viegli tērēts?
Un tomēr Rīga! Laimas pulkstens
vēl šodien mūsu laiku mēro,
trīs zvaigznes uztic mums kaut ko,
un mūžībā jau iegrīmušais Doms
šo pārvērtību laiku vēro.*

No Lijas Brīdakas dzejoļu krājuma
"Varavīksnes loks"

Foto: Girts Spēlmanis

*Atkal radio stāsta par zudumiem,
valstij nav naudas, nav naudas,
taču vīri, caur finanšu cilpām cilpojot,
cits citu pārspējot gudrībā,
kontus krājuši, uzdzīvo svilpojot,
aicina tautu kopt identitāti.
Un tauta dzīvo, cenšoties neiemaisīties, -
kā jau pie latviešiem - mierīgi, rātņi,
taču gribas kā Dullajam Daukam
tomēr reiz nokļūt pie apvāršņa zilgotā.
Bet tas ir tepat, un kurš gan lai cīņā sauktu
pret pašu atgūto Latviju ilgoto?*

VALDA
LIEPIŅA

Vai mana balss 1. oktobrī kaut ko mainīs?

Dzirkstīte: „Ja paši neiesim politikā, neņemsim varu.. Protams – ar demokrātiskām metodēm.

Mārite: Politikā? Tikai ne to! Tad labāk godīgi nomirt.. kaut ar visiem tiem dioksīniem un glaubersāļiem ķermeņos... sirdis un dvēselēs nekā savas sirdsapziņas sabradāt politikas dubļos.

Mārite: Inteligence ir šīs zemes prāts un sirdsapziņa. Bet politika ir netīra lieta, lai netīrie tur vērtās!...

Vēlēšanas ir nopietna lieta. Mūsu tiesības, pienākums, mūsu attieksme pret politiku un politiķiem. Taču kādreiz der arī par to visu paironizēt. Cik bieži dzirdam iepriekšminētos un līdzīgus izteicienus par politiku un politiķiem? Pats būdams politikā, dramaturgs Pauls Putniņš 2002.gada lugā „Labā tīrības sajūta” vienas ģimenes dzīves ietvaros smalki un ne visi saudzīgi risina tieši šos samilzušos tautas un politikas attiecību jautājumus. Vai tas ir patriotisms – mesties politikā un tērēties visu tik nonievātajā “varas ešelona”, vai turēties iespējami tālu no “netīrās politikas” un saglabāt

“labo tīrības sajūtu”? Mums katram savs viedoklis.

Luga liek mums domāt un sabiedrību vērot, jo tur tiešām atspoguļojas apkārtnotiekošais. Būtu lietderīgi to atkal izrādīt! Tiesa, pirms 20 gadiem “bilde” bija cita, taču dzirdamais maz atšķiras. Šodien tā daudzkārt šķiet skaidrāka. Mēs toreiz vēl bijām mazliet ideālistiskāki. Brižiem arī naivi. Taču kā toreiz, tā šodien daudzi no mums uzskata sevi, politikā neiegājušos, par tīrākiem un skaidrākiem nekā tos, kas tur iesaistījušies. Iesai- stīšanās iemeslu ir daudz, taču laikam nevajadzētu aizmirst, ka nevaram pilnībā no valstij svarīgajiem procesiem izvairīties. Neaizejot balsot, mēs sevi pilnībā nodalām no valsts procesiem un izaugsmes.

Es ticu, ka man ir tiesības balsot, bet neesmu pārliecināts, vai tas tiešām kaut ko mainīs. Tātad, balsot vai ne?

– ja vēlaties labāku veselības aprūpi, izglītību un bērnu aprūpi, taisnīgākus nodokļus, pamata ienākumus visiem, labas pārstrādes iekārtas, labākus ceļus un transportu, labākas vietējās ērtības, jo jūsu valdība, valsts

un vietējā valdība strādā pie šo pakalpojumu nodrošināšanas. Jūsu balsojums nosūtīs ziņu par to, kādu Latvija vēlaties un sa- gaidāt.

Balšošana ir vissvarīgākais veids, kā panākt to, ka jūsu balss tiek sadzirdēta jautājumos, kas jūs satrauc.

Balšošana sniedz jums iespēju piedalīties lēmumu pieņemšanā, kas ietekmē jūsu dzīvi.

Ja TU nebalsoši, citi pieņems lēmumus TAVĀ vietā!

Vai man diasporā vispār būtu tiesības balsot? Es varbūt tik skaidri neredzu, kas notiek Latvijā.

Noteikti! Pēdējos 20 gados Latvijas valdība ir atbalstījusi diasporas skoliņas un sabiedrību daudz vairāk nekā agrāk. Šis atbalsts katru gadu kļūst redzamāks un taustāmāks. **Diaspora daudzkārt uzskata šo finansējumu par savām tiesībām.** Līdz ar saņemto veidojas arī pienākums pret valsti. Nereti no valdības puses dzirdam aicinājumus vairāk sadarboties ar Latvijas pārvaldi, kultūras, uzņēmējdarbības jomās. Latvijas valdība prasa no diasporas, tātad diasporai ir gan tiesības, gan pie-

nākums nodot savu balsi par tādu Latvijas nākotni, kādu tā vēlas redzēt.

Diasporā dzīvojot, es maz saprotu par politiku Latvijā. Labāk neiešu.

Dzīvojam globālā un digitālā pasaulē. Lai nu kāds bija kovida laiks, tas mums daudziem iemācījis jaunus saziņas ceļus, un līdz ar to, šogad daudz vairāk varam uzzināt un iedziļināties procesos Latvijā. Vairāku kopien- nu pārstāvji ir izstrādājuši programmas Latvijas politikas skaidrošanā, tāpat PBLA un citas diasporas organizācijas organizē debates ar partiju pārstāvjiem. Varam arī pārrunāt savas šaubas ar Latvijā un mītnes zemē dzīvojošiem draugiem.

Mums ir jāizmanto šis balsojums 1. oktobrī, lai iegūtu spēcīgu un stabilu demokrātiju, kas atspoguļotu mūsu sabiedrību un tās vēlmes.

Tava balss ir TAVA balss, un balsojot TU varēsi pēcāk saukt politiķus pie atbildības. Demokratijai un balsošanai ir nozīme, un tieši TAVS viedoklis ir svarīgs!

No ielas un valsts drošības līdz ieelpotā gaisa kvalitātei – balsošana ir svarīgs veids, kā izteikt savu viedokli par jautājumiem, kas jums rūp. Balsojot, jūs arī izlemjat, kurš pieņems lēmumus par jautājumiem, kas ietekmē jūsu ikdienas dzīvi.

SEŠI IEMESLI, KĀPĒC DOTIES BALSOT

1. Izlemiet, kurš pieņem lēmumus par jums svarīgajiem jautājumiem!

Balšošana jums dod jums tiesības izlemt, kā tiek vadīta Latvija. Deputāti, kurus palīdzat ievēlēt, pieņems lēmumus par jautājumiem, kas jums rūp, tostarp par veselību, mājokļiem, izglītību un vidi.

Balsojot vēlēšanās, jūs varat atbalstīt partiju un kandidātu, kurš pārstāvēs jūsu uzskatus Sa- eimā un var ietekmēt jums svarīgos politikas jautājumus. Vēlē- šanas ir arī jūsu iespēja izteikties, ja jums ir sūdzības par to, kā tiek vadīta valsts. Atcerieties, ka bal- sošana nav vienīgais veids, kā piedalīties, bet tas ir ātrākais un vienkāršākais veids!

Ja nebalsojiet, jūs esat citiem atdevis tiesības izvēlēties, kurš pieņems lēmumus par jums svarīgajiem jautājumiem.

2. Lieciet politiķiem strādāt jauniesu un nākotnes labā!

Politiķi dažkārt apsver vēlēšanu aktivitāti pirms galveno politisko lēmumu pieņemšanas. Ja no- teiktas demografiskās grupas dalībnieku aktivitāte ir augsta, politiķi, visticamāk, izstrādās politiku, kas dod labumu šai demografiskajai grupai, lai viņiem patiktu un pēc tam iegūtu viņu balsis vai saglabātu viņu atbalstu.

3. Balšošana ir svarīga pat tad, ja nedomājat, ka jūsu kandidāts uzvarēs. Pārliecība, ka jūsu partija neizvirsīsies priekš- galā vai nesāņems vairumu ne- nozīmē, ka jūsu balsojums neko

nemainīs. Ja visi vienkārši “pa- dodas”, pārmaiņas nekad nenoti- ks. Atbalstot kandidātu, kurš, iespējams, ne vienmēr uzvar, ir vairākas sekas. Vissvarīgākais ir tas, ka jūs uzvarējušajam kandi- dātam parādīsiet, kādiem jautā- jumiem viņam būtu jāpievērš uzmanība, ja viņš nākamreiz vēlas iegūt jūsu balsi. Arī opo- zīcijā esošas partijas var cīnīties par savās programmās izvirzītām prioritātēm.

4. Daudzi ir cīnījušies par mūsu tiesībām balsot.

Cilvēki ir cīnījušies par mūsu tiesībām balsot. Citi pat atde- vuši savas dzīvības. Citi (piem., sieviešu kustība) ziedojuši savu dzīves mieru, lai iegūtu tiesības balsot. Tā jau ir necieņa pret viņiem, ja izniekojam savu balsi.

5. Deputāti pārstāv jūsu apga- balu Saeimā un risina jautāju- mus vietējiem iedzīvotājiem.

Balšošana ļauj jums palīdzēt izlemt, kurš parlamentā pārstāv jūsu reģionu. Deputāti nav at- bildīgi tikai par valsts un starp- tautisko politiku. Viņu uzde- vums ir arī aktualizēt vietējās problēmas un atbalstīt jūs, cik vien iespējams. Jums ir jādodas pie viņiem un jālūdz padoms un rīcība noteiktos jautājumos vai jālūdz viņus virzīt kādu jau- tājumu parlamentā. Dažkārt viņu palīdzība un rīcība patie- šām var vērst cilvēku dzīvi uz labāku.

Balsojot jūs varat izvēlēties personu, kurā vēlaties par savu pārstāvi. Jūs, iespējams, norādāt kādam deputātam, ka neesat ar viņa darbu apmierināts, – vai gluži otrādi. Balsošana ir mūsu iespēja saukt pie atbildības sa- vus politiķus. Ja nedomājat, ka viņi jūs pārstāv – balsojiet par kādu, kurš to darīs.

6. Varat nodot nederīgu balsi, ja nepiekrītat nevienai no politiskajām partijām.

Lai gan aktīvai balsošanai ir lielāks īpatsvars, ja nejutaties apmierināts ar nevienu no poli- tiskajām partijām, varat nodot nederīgu balsi.

Nepiedaloties vēlēšanās jūs esat vienkārši statistika – ne- balsotājs. Tiek pieņemts, ka jūs vienkārši neesat ieinteresēts. Dodoties uz vēlēšanu iecirkni un neizvēloties nevienu kandi- dātu pirms saraksta iemešanas urnā, jūs kļūstat par balsotāju, kas vēlas piedalīties valsts pro- cesos, bet nav apmierināts ar piedāvājumu. Tukšās un nede- rīgās balsis tiek saskaitītas kopā ar rezultātiem un tiek iekļautas arī turpmākajos ziņojumos.

Jūs neapmierinātība ar poli- tisko partiju piedāvājumu tiks sadzirdēta. Ja pēkšņi vēlēšanu laikā būs liels skaits tukšu/sa- bojātu biļetenu, lielākās politis- kāš partijas sāks vairāk domāt par to, kas tām jādara, lai atjau- notu saikni ar šiem vēlētajiem.

Tava balss ir TAVA balss, un balsojot TU varēsi pēcāk saukt politiķus pie atbildības. Demo- kratijai un balsošanai ir nozī- me, un tieši TAVS viedoklis ir svarīgs!

PBLA aicina uz priekšvēlēšanu debatēm par izglītību un kultūru 7. septembrī

Piedalies, iesaisties – ir JĀbalso!

Diskusija ar politisko partiju līderiem
par izglītību un kultūru

7. septembrī plkst. 15:30

tiešraidē www.jabalso.lv un PBLA Facebook lapā

☑ jā-balso!

PBLA īstenotā priekšvēlēšanu projekta “JĀbalso” ietvaros ikvienam ārpus Latvijas dzīvojošam tautie- tim ir iespēja attālināti piedalīties un vērot politisko partiju debates par diasporai aktuālām tēmām.

7. septembrī plkst. 15.30 pēc Latvijas laika sāksies diskusija, kur politisko partiju izglītības un kultūras ministru amata kandidāti runās par diasporai aktuālām tēmām. Uz šīm debatēm ir aicināti to partiju pārstāvji, kas pēc *Factum* 21. augusta partiju reitingiem pārsniedz 5% barjeru (skat. reitingi.factum.lv). Skatītāji ir aicināti uzdot jautājumus tiešraīžu laikā, izmantojot *Slido* rīku www.jabalso.lv. Debates producē ReTV, un tās vadīs žurnālists Ģirts Timrots.

Visas diskusijas ir skatāmas tiešraidē PBLA Facebook lapā un www.jabalso.lv. Pirmās priekš- vēlēšanu debates ar Ministru prezidenta amata kandidātiem notika 31. augustā, un to ieraksts ir pieejams šeit: jabalso.lv/raksts/diskusijas-ar-ministru-prezidenta-amata-kandidatiem-tiesraide/.

14. septembrī notiks pēdējā diskusija šajā debašu ciklā, un tajā tiks padziļināti apspriesti aktuālie jautājumi ekonomikas, labklājības un veselības jomā.

14. Saeimas vēlēšanas norisināsies šī gada 1. oktobrī. PBLA atgādina, ka līdz 9. septembrim ir ie- spējams pieteikties balsošanai pa pastu ārpus Latvijas un ka vēlētajai ārvalstīs noderīgu informāciju var atrast www.jabalso.lv.

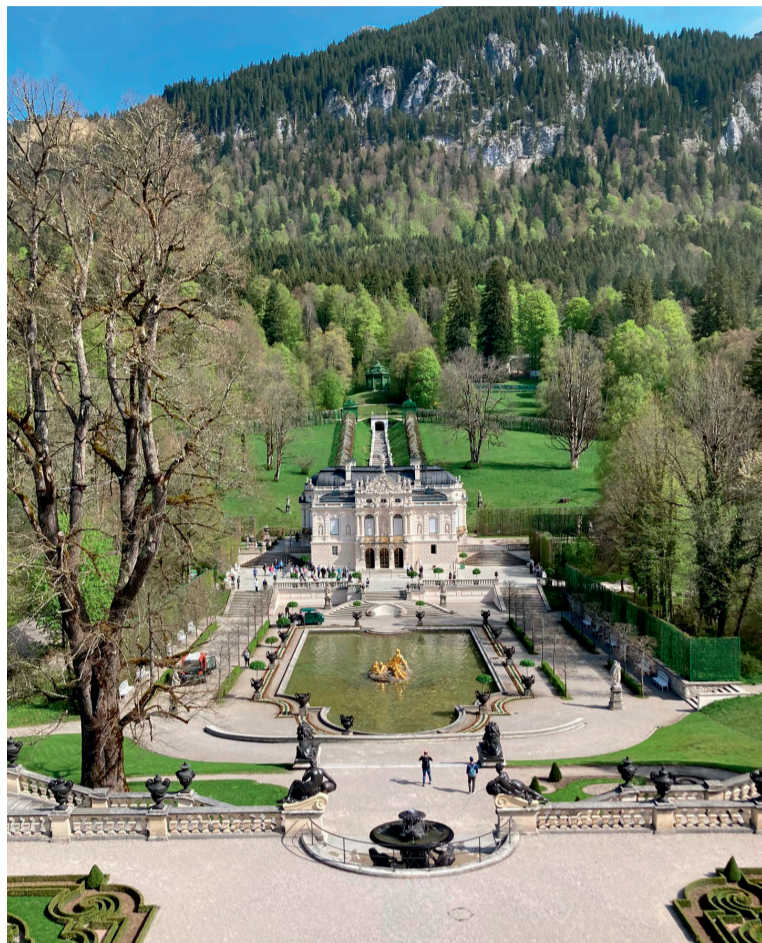
Pasākumu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par projekta “Priekšvēlēšanu projekts visiem balsstiesīgajiem Latvi- jas pilsoņiem ārpus Latvijas “JĀbalso”” aktivitāšu saturu atbild ārvalstu organizācijas “Pasaules Brīvo latviešu apvienība” pārstāvniecība.

LATVIEŠI CEĻO

RITA
ROTKALE

(Turpināts no Nr. 33)

Ir pienācis laiks pievērsties divām pilīm. Diezin vai izceltu tās citu apskates objektu vidū, ja ne neparastā, fascinējošā personība, šo piļu izsaprņotājs un īpašnieks Bavārijas karalis Ludvigs II. Līdz šim ceļojumam tikpat kā neko par viņu nezināju, jā, protams, bildēs bija skatīta slavenā Noišvānšteinas pils, kas man atgādināja Disnejlendā butaforiju un interesi par tās īpašnieku neradīja. Bet uz vietas Bavārijā viss izskatījās citādāk. Pirmo no Ludviga II pilīm iepazīnām, ar kuģi aizbraukuši uz Kīmezera (*Chiemsee*) Viriešu salu (*Herren-Insel*). Kājām bija veicams labs gabals, līdz acīm pavērās – nē, nu nevar taču būt! – Versaļas pils. Patiešām, Versaļas pils un dārza kopija. Bet Ludvigs taču dzīvoja XIX gadsimta otrajā pusē! Tās vien jau raisa neizpratni un līdz ar to interesi. Pie ieejas tiekam bridināti, ka iekšelpās fotografēt aizliegts. Interjeri ir ārkārtīgi grezni, bet brīžam atkal butaforijas iespaids. Nāk prātā dzirdētais, ka viņš dēvēts par pasaku karali. Kas gan tās par divainām idejām, kas likušas jaunam cilvēkam (šīs pils projektēšanas laikā viņam bija tikai trīsdesmit trīs gadi) radīt ap sevi tādu pasauli? Pils nav līdz galam pabeigta, un viņš tajā tā isti nemaz nav dzīvojis. Redzētais rada grūti formulējamas sajūtas, bet interese ir uzšķīlta. Pils labajā spārnā mūsdienās iekārtots Ludvigam II veltīts muzejs, tur redzētais uzkurina vēl vairāk. Pirmais, kas krit acīs, ir milzīga glezna, kuŗā astoņpadsmitgadīgais jauneklis attēlots kronēšanas brīdī. Turpat var aplūkot arī sermuliņu apmetni,

Linderhofas pils

kas vēsturiskajā brīdī viņam bijis uz pleciem. Bilde ir suģestējoša, jau daudz vēlāk, pēc atgriešanās Rīgā es izlasīšu, ka karaļa biografs Pauls Verlains viņu nodēvējis par “vienīgo īsto XIX gadsimta karali”. Jā, pēc tāda viņš izskatās gan!

Šai pašā ekspozīcijā ir arī daudz liecību par karaļa aizraušanos ar operu. Piecpadsmit gadu vecumā viņš noskatījies operā Richarda Vāgnera “Loengrīnu” un tas būtiski ietekmējis viņa likteni. Jau

būdams karalis, viņš personīgi iepazīnīs ar Vāgneru, bet slavenā operas reformatora sacerējums mēdzis klausīties viens, bez publikas. Karalis finansējis vairāku Vāgnera operu tapšanu, pateicoties viņa labvēlībai tapusi arī Baireitas Festivālu pils, uz kuŗu arī mūsdienās vasarās traucas melomāni no visas pasaules.

Tikai divas dienas vēlāk mēs esam citā Ludviga II rezidencē – Linderhofas pilī. Tā projektēta tai pašā gadā, kad iepriekš redzētā, bet ir pavisam citāda – smalka, filigrāna, ar baroka stila fasādi un rokoko motīviem interjeros. Protams, atkal fotografēt bija liegts. Šai pilī Ludvigs dzīvojis ilgākus laika posmus, un nebija pārsteigta, kad vēlāk izlasīju, ka tā bijusi viņa mīļākā rezidence. Linderhofas pili ieskauj ārkārtīgi skaists dārzs ar strūklakām un ūdens kaskādēm, mākslīgām grotām un nelielām eksotiskām celtnēm, kā, piemēram, Mauru kiosks. Redzētais ir rosinājis mani pasaku karaļa dzīvi papētīt mazliet dziļāk. Valdnieku, kuŗam neinteresēja valsts lietas, kuŗš negribēja iedziļināties politikas un karu vešanas likločos, kuŗš tērēja neprātīgi lielu naudu savām daudzajām pilīm un dzīvoja noslēdzies savā sapņū un illūziju pasaulē, pasludināja par psihiski slimu, lai gan netika veiktas nekādas medicīniskas izmeklēšanas un ekspertīzes. Dažas dienas pēc atcelšanas no troņa viņš gāja bojā mīklainos apstākļos, tikai četrdesmit gadu vecumā. Paradoksāli, ka tas, kas Ludvigam tika pārņemts visvairāk, – izšķērdība bezjēdzīgi daudz puļu būvēšanā un uzturēšanā – šodien ienes milzu naudu Vācijas budžetā, jo tūristu interese par tām ir neizsīkstosa.

Bavārija – svētā un grēcīgā

Andris Priede Linderhofas pils dārzā

Ludviga nepabeigtā pils – Versaļas kopija

Slavenais Minchenes alus krogs

Deserts ar spargēliem

Nobeidzot savu atmiņu skici par iespaidiem bagāto ceļojumu, gribu pieminēt bavāriešu un vāciešu vispār attiecības ar kulināriju un ēšanas tradīcijas. Laikam lieki te būtu apcerēt alus šķirņu daudzveidību un lietošanas apmērus. Tomēr vienā jāatzīstas, – man, kas alu nelietoja vispār (izņemot vienu kausiņu Jāņos), tas tiešām iegaršojās, un nu esmu kļuvusi par īstenu kviešu alus cienītāju. Bet tā kā bijām Vācē-

mē spargēļu nogatavošanās laikā, pieredzējam pilnīgu to patērēšanas neprātu. Nepietika, ka ikkatrā pat vismazākajā ēstuvē bija kāda maltīte no šī zaļā brīnuma. Smalkākos krogos pat bija skaisti noformētas, uz kritpapīra drukātas īpašas tikai un vienīgi spargēļu ēdienkartes, kuŗās visos minētajos ēdienos bija izmantoti spargēļi. Ticiet vai neticiet, bet arī desertos! Par desām un desiņām nestāstīšu, tā ir klasika. Ja nu vienīgi jāpiemin Bavārijas baltā desa *Weiswurst*, ko varējām nogaršot, apmeklējot Minchenes slaveno alus krogu “*Hofbrauhaus*”. Bet patiešām liels pārsteigums man bija Vācijā redzētā milzīgā sinepju šķirņu daudzveidība. Īpašos, grezni iekārtotos veikalos un veikaliņos sinepes var arī degustēt. Sevišķi iecienīti ir, kā es tos nosaucu, “sinepju kokteiļi”, kuŗos dažādās attiecībās pievienots medus vai visādu veidu ogu un augļu ievārijumi. Uz šādas neparastu garšu nots gribu beigt, nezaudējot cerību nākamgad atkal sarosīties kādam ceļojumu piedzīvojumam.

KĀRLIS
STREIPS

Neuzmanība kandidātu sarakstu iesniegšanā

Kandidātu sarakstu iesniegšana uz 14. Saeimas vēlēšanām beidzās 2. augustā. Kā zināms, kopumā sarakstus iesniedza 19 politiskās partijas un apvienības. Mazliet vairāk nekā 1800 kandidāti *cierē* uz 100 mandātiem mūsu valsts likumdevējā.

Tiesa, kopš sarakstu iesniegšanas kopējais kandidātu saraksts gan mazliet sarucis. Lieta tāda, ka pēc tam, kad visi saraksti iesniegti, Centrālā vēlēšanu komisija tos nodod Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei, Iekšlietu ministrijas informācijas centram un Totālitarisma seku dokumentēšanas centram (TSDC), lai pārbaudītu, vai ir kandidāti, kuŗiem kandidēšana ir liegta. Saeimas Vēlēšanu likumā uzskaitīti dažādi iemesli, kāpēc pilsonis nedrīkst kandidēt.

TSDC loma ir ziņot par kandidātiem, kuŗu uzvārdi savulaik atrasti tā dēvētajos “čekas maisos.” Šogad centrs ziņoja par septiņiem šādiem cilvēkiem. Nevienam no tiem kandidēt nav liegts, jo likumā paredzēts, ka kandidēt nedrīkst okupācijas laika drošības un izlūkošanas dienestu štata darbinieki, bet neviens no septiņiem identificētajiem cilvēkiem tāds nebija, un līdz ar to kandidēšana tiem nav liegta. Var diskutēt par to, vai tas ir pareizi, jo ļoti iespējams, ka šādi ļaudis ziņoja par kolēģiem vai paziņām,

taču droši to zināt nevar, tāpēc likums ir tāds, kāds tas ir.

Citādi ir ar likumā paredzēto aizliegumu kandidēt personām, “kuŗas ir sodītas par tišu noziedzīgu nodarījumu, izņemot personas, kuŗas ir rehabilitētas vai kuŗām sodāmība dzēsta vai noņemta.”

12. augustā Centrālā vēlēšanu komisija ziņoja, ka tā no politiskā spēka “Apvienība Latvijai” saraksta šī iemesla dēļ svitrojusi kandidātu Tomu Baltaci. 2. septembrī sekoja paziņojums, ka tā paša iemesla dēļ nolemts no partijas “Tautas varas spēks” saraksta svītrot Mārtiņu Dribu un Ēriku Urtānu. Internetā nespēju atrast neko par to, kā tieši šie trīs kungi ir nogrēkojušies pret likumu, taču acīmredzot viņi kandidātu sarakstu sastādīšanas laikā ir melojuši, un nu pienācis brīdis, kad CVK viņiem pateicis nē.

“Vienoti Latvijai” ir apvienība, kuŗā kopā sanākuši tā dēvētie antivaksēri un kovidskeptiķi. Partijas programmā solījumu starpā atrodam šādus vārdus: “Vakcinācija – zinātniski, nevis politiski pamatota, bet – brīvrātīga.”

Interesanti, kā šie ļaudis domā – no kurienes nākušas vakcīnas, ja ne no zinātnes pasaules? Tās, kuŗas bijušas pieejamas Latvijā un pasaulē, nākušas no farmaceutiskās industrijas gigantiem – *Johnson & Johnson, Astra-*

Zeneca u.c. To pamatā ir imunoloģijas zinātne, ne jau politiska. Par vakcinācijas obligātumu var diskutēt. Latvijā kopš šī gada sākuma vakcinēto personu procents spītīgi turējies zem 70 procentiem, taču pastāv uzskats, ka ievērojami lielāks procents valsts iedzīvotāju ir pārslimojuši Covid-19 un līdz ar to ieguvuši imunitāti. Nevakcinētām personām tā ne tuvu nav tāda kā vakcinētām. Jā, arī vakcinētas personas var saslimt, bet reti dzirdēts par komplikācijām, kur nu vēl par hospitalizāciju un nāvi. Kopumā ņemot, patlaban katru dienu Latvijā tiek op ziņots par simtiem jaunatklātu infekciju, bet slimnīcas patlaban nav pārpildītas, un mirušo skaits saistībā ar pandēmiju ir minimāls. Vismaz daļēji tāpēc Latvijā jaunais skolas gads 1. septembrī sākas bez obligātas vakcinācijas prasības skolotājiem un skolu personālam. Eiropas zāļu aģentūra nesen ir rekomendējusi jaunu balstvakcīnu, kas aizsargā pret esošiem un arī jauniem vīrusa paveidiem. Kolīdz būs tāda iespēja, es noteikti došos to saņemt. Citi var spriest paši.

“Apvienība Latvijai” vēlēšanās pieteica tikai 72 kandidātus, kas par milzīgi lielu nopietnību neliecina. Maz ticams, ka šis politiskais veidojums tiks līdz pieciem procentiem balsu, kādi va-

jadzīgi mandātu iegūšanai Saeimā. Un nu apvienībai būs jāiztieks ar tikai 70 kandidātiem.

“Tautas varas spēks” piedāvāja 114 kandidātus (maksimālais skaits – 115), no kuŗiem divi tagad “noņemti no trases”. Tāpat kā “Apvienība Latvijai,” “Tautas varas spēks” ir partija ar mazzināmām personām kandidātu sarakstā. Turklāt tai ir ļoti blāvistīga programma, kas sākas ar vārdiem “Latvija atrodas uz politiskās, ekonomiskās un demografiskās katastrofas robežas. Tas draud mūsu tautai ar izmiršanu.” Tās ir muļķības! Turklāt tieši šajā sarakstā ir 18 no tiem 33 kandidātiem, kuŗi ir pabeiguši tikai pamata izglītību un tālāk nav tikuši. Kā minēju komentārā pirms pāris nedēļām, portālā *Manabalss.lv* tiek vākti paraksti par domu, ka kandidēt vajadzētu ļaut tikai personām ar augstāko izglītību. Ne visas personas ar šādu izglītības līmeni ir īpaši viedas, godīgas un tiesiskas, savukārt cilvēks ar labu tehniskās vidusskolas izglītību, iespējams, labāk zina, kas ir vajadzīgs tautai. Līdz ar to, es pieteikumu neparakstīšu, bet, ja kāds nāktu ar pieteikumu, aizliegto kandidēt cilvēkiem tikai ar pamatskolas izglītību, zem tā es tomēr parakstītos. Tā vai citādi, arī “Tautas varas spēks” ir partija, kuŗai, visticamāk, vairāk par

procentu vai pusotru 1. oktobrī nesanašs.

Ceru, ka visi *Laika* un *Brīvās Latvijas* lasītāji gatavojas piedalīties 14. Saeimas vēlēšanās. 9. septembrī būs (bija) pēdējā diena, kad vēlētais var pieteikties balsošanai pa pastu no ārvalstīm. Tas būtu ieteicams tiem, kuŗi dzīvo attālāk no kāda ārvalsts iecirkņa vai dzīvo valstī, kur tādu nav vispār. 2018. gadā kopumā ārvalstīs nobalsoja gandrīz 32 tūkstoši personu ārvalstīs, kas bija 23,69% no reģistrētajiem balsstiesīgajiem. Būtu jauki, ka šogad šis skaits un procents būtu lielāks. 14. Saeimā būs daudz darbu darāmu, sākot ar nākamā gada valsts budžetu, turpinot ar energoresursu cenu krīzi, kāda šoruden un šoziem draud komunālo pakalpojumu cenas sūtīt debesis, un beidzot ar tālāku palīdzību Ukrainai. Šis nebūs tas gadījums, kad būtu prāta darbs parlamentā ievēlēt diletantus un ne īpaši gudrus cilvēkus. Un tāpēc – balsojot ņemsim talkā veselo saprātu!

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

TRIMDAS PERSONĪBU PAŠPORTRETI

NIKOLAJS LEČMANIS

Pa gaŗu ceļu

Dzīvība ir skaista, un skarbā dzīve ir skaista! Pa šo pasauli esmu staigājis jau sešdesmit vienu gadu, un tas nav tik maz. Uz šī ceļa uzgāju Madlienu, 1904. gada februārī, un patlaban esmu nokļuvis līdz Eutinai, Vācijā. Iets likumu likumiem, pa daudziem sāncēļiem, pa taciņām, ielām un kaŗa ceļiem, bet vienmēr tālāk. Bērnības ceļi vijās pa tēva mājām Ķeipenes pagasta Ērgļu mājās, kas stāvēja kalnā, un no tā pāri mežam varēja redzēt Madlienas baznīcas torni, bet skolu, kur ieguvu pirmās grāmatu zināšanas, gan nevarēja redzēt. Patiesībā es vispirms iemācījos reizrēķinu, un ne vien līdz simtam, bet arī vairākus lielākus reizinājumus, piemēram, divpadsmit reiz divpadsmit un citus. To man iemācīja gaŗajos rudens un ziemas vakaros tēvatēvs kā dzeju pantiņus. Ābeci mācījos trīs četrus gadus vēlāk.

Mācījies esmu līdz šodienai. Četrus gadus izsēdēju solus Rīgas Valsts tehnikumā Ķīmijas nodaļā, bet pēc tam nobeidzu krietnu skaitu dažādu militāru kursu, ieskaitot Kaŗa skolu. Man tuva bija kļuvusi Rīga, un tādēļ dienesta vietu izvēlējos Rīgas garnizonā. Tur sabiju līdz mūsu armijas likvidēšanai. Kā politiski

neuzticamu Latvijas okupanti mani atvaļināja, un tā bija laime, jo paglābos no Litenes šausmu dienām. Pazuodu laukos un tur bija ne vien labāks gaiss, bet arī drošāk, sevišķi tādēļ, ka izvēlējos Zemgali. Tad sekoja partizānu gaitas, bet pēc tam bija jānostaigā krietns kaŗa ceļa gabals, kas izbeidzās Zēdelgemā, Beļģijā.

Atgriezīšos vēl pie bērnības dienām. Man toreiz bija divarpus gadu, kad krievu soda ekspedīcijas izrēķinājās ar 1905. gada revolucionāriem Madlienas apkārtnē. Atmiņā iespiedušās divas baigas ainas. Atceros un acu priekšā vienmēr rādās ainava, kur vakara tumsā deg krievu dedzinātās saimniecības ēkas Madlienas nomalē, kur cilvēku satraukums ir milzīgs. Otra ainava no tā paša laika ir tāda, kur redzu pa ceļu gar tēva veikalu vestus divus latviešu jaunekļus. Vedēji – divi krievu jātnieki zilos formas tērpos ar sarkanloka cepurēm un sarka-

niem lampasiem, šautenēm aiz muguras, bet labajā pusē gaisā slienas gaŗi duŗamie piķi. Novertie latviešu jaunekļi basām kājām un cilpām ap kaklu, kuŗu otrs gals piestiprināts pie jātnieku sedliem. Pēc šiem notikumiem no atmiņas ir izgaisuši vairāki

gadi, bet šīs ainas ir kā čulājošu vāšu pēdas palikušas. Un tā nu noticis, ka neesmu ticis valā no sajūtām, ka krievi vienmēr sev līdzī nes cilpas mūsu tautas žņaugšanai. Šis atmiņas ir ietekmējušas visu manu dzīvi un darbu, vēl tagad politiskā bēgļa gaitās.

Dzejoļus rakstīt, protams, sāku jau pamatskolā, jo – kuŗš to nav darijis? Turpināju tehnikumā, un tie parādījās “Saturnā”, mūsu skolas žurnālā, ko vadīja Helmars Rudzītis. Vēlāk, ja nemaldos, ap 1924. gadu manus dzejoļus sāka iespiest “Latvijas Sargs”, “Kadets” un “Latvijas Kareivis”, kam uzrakstīju arī pa rakstam.

Rakstīt atsāku gūsta dienās, kad sarakstīju arī mazu grāmatīņu “Kaŗavīra nenosūtītās vēstules”, ko gan izdeva bez korektūras, lielās izceļošanas steigā. Krietni daudz rakstīt sanāca Valkas nometnē pie Nirnbergas, kur vadīju Leona Rumaka izdotās “Dienas Ziņas”, kas bija viens no D. P. laika lielākajiem stencilētajiem dienas

izdevumiem, bieži 36 un pat 40 lappušu biezs. Nu jau apritējuši astoņi gadi, kopš darbojos par “Latvijas Vācijā” redaktoru un apgāda vadītāju. Jāraksta par politiku, komentāri, par dzīvi mūsu okupētajā valstī, recenzijas utt., lai pateiktu to, ko gribas pateikt un lai laikrakstam būtu vajadzīgie raksti. Tā sanāk, ka katram laikraksta numuram jāuzraksta vairāk nekā tūkstoš rindu, un tas nozīmē krietnu darba slodzi. Tā tas ilgst jau astoņus gadus no nedēļas nedēļā. Pagājušajos gados uzrakstījās pa dzejoļim, un pirms pāris gadiem laimējās tos izdot krājumā “Zvaigzne logā”. Rodas pa jaunam dzejoļim, bet vienmēr ir sajūta, ka daru par maz, ka otram dzeju krājumam vajadzētu tapt ātrāk, bet avižnieka darbs visiem literātiem ir samazinājies daļdarbu rašanas. Taču tie ir tie darba augļi, kas paliek ilgākam laikam.

Varu atzities, ka ceru uzrakstīt vismaz daļu iecerētā, laimēt lielo laimestu loterijā un palīdzēt noraut mūsu tautai aplikto cilpu. Cik no tā veikšu, to noteiks Dievs.

No grāmatas “Pašportreti”,
sastādījis Teodors Zeltiņš.
Grāmatu Draugs, 1965.

LIDIJA
OZOLIŅA

Izskanējuši pirmie K. Fīrekera dziedāšanas svētki Neretā

Sestdiena, 2022. gada 20. augusts, Neretā atnāca karsta, saulaina, ar svētku sajūtu, jo te gaidīja viesus. Tik nozīmīgu kultūrvēsturisku pasākumu, kuŗam plašs, pat starptautisks skanējums, šis Sēlijas novads sen nebija pieredzējis – Dziedāšanas svētki pateicībā un par godu Kristofam Fīrekeram.

Pēc ilgstošāka pētnieciska darba zinātnieki atraduši faktus, ka tieši šogad aprit četri simti desmitā jubileja baltsvācu dzejniekam Kristofam Firekeram (1612- 1685). Dzimis Neretas mācītāja ģimenē. Mācījies Tērbatas ģimnazijā, Leidenes universitātē, K. Fīrkers strādāja par mājskolotāju Kurzemē. Zināt-

Dr.theol. Uģis Sildegs

nieku pētījumi par K. Fīrekera dzīvi un darbību turpinās, kaut liecību tik tālā pagātnē atrodams pamaz. Tomēr ir pamats domāt, ka K. Fīrkers varētu būt apbedīts Tukuma luterāņu baznīcas kapenēs.

Vecais Stenders Firekeru savulaik nodēvējis par *pirmo stipro latvieti*. Guntis Berelis savukārt Firekeru godina par *latviešu dzejas ciltstēvu* (Latviešu literatūras vēsture, 1999). Kultūrvēsturiski nozīmīgs Firekera ieguldījums latviešu valodas attīstības un kultūrvēstures jomā ir tas, ka viņš *iemācījis latviešiem baznīcā dziedāt*. Kristofa Firekera atstātais dziesmu pūrs ir ap 180 garīgu dziesmu. Daļa no tām atrodama mūsdienu baznīcas dziesmu grāmatās un joprojām tiek dziedātas dievkalpojumos. Kristofs Fīrkers kopā ar Ernstu Gliku un Georgu Manceli ir latviešu valodas celmlauži. Neretā dzimušo Firekeru var saukt arī par dzejas ciltstēvu – tāds secinājums radās, noklausoties lekcijas kultūras namā un baznīcā.

Pasākumu organizēja Neretas novadpētniecības muzejs un Neretas ev. lut. draudze. Galvenie svētku rīkotāji, organizatori un īstenotāji – Paula un Uģis Sildegi, kuŗi vadīja visu lielo svētku rādītāju komandu. Paula Sildega ir Neretas novadpētniecības muzeja specialiste, bet Uģis Sildegs – teologs, kādas Rīgas luterāņu draudzes mācītājs. Programma ritēja gandrīz visas dienas ilgumā, tādēļ organizatori to dalīja divās daļās. Rīta cēlienā sarunas par literatūru un vēsturi raisījās Neretas kultūras centrā. Savukārt pēc pusdienām pasākuma otrā daļa notika Neretas ev. luteriskajā baznīcā.

Ar lekcijām, priekšlasījumiem piedalījās speciālisti – zinātnieki, augstskolu pasniedzēji, lektori: dr. philol. Māra Grundule, dr.

philol. Anta Trumpa, dr.h.c. hist. Inta Dišlere, dr. theol. Uģis Sildegs, dr. habil. philol. (Latvija/ Zviedrija) Pēteris Vanags, dr. philol. (Lietuva) Ernesta Kazake-naite, LU filozofijas doktorants Krišjānis Lācis, dr. art. Ieva Pauloviča.

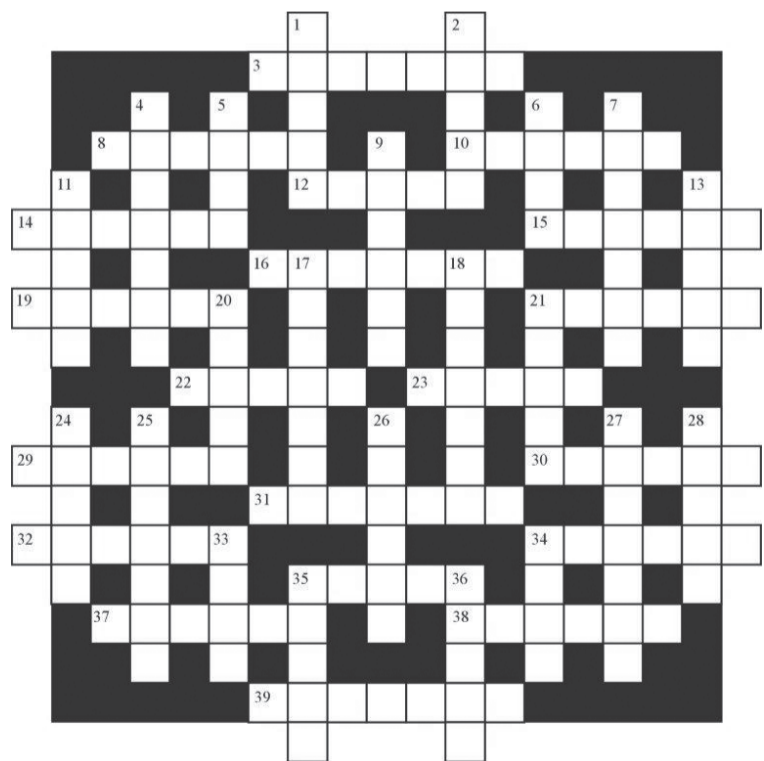
Nedaudz no Firekera baroka laika valodas iepazīna un izmēģināja tās skanējumu arī pasākuma dalībnieki. Pauzēs starp lektoru lasījumiem klātesošie dziedāja dziesmas no luterāņu Dziesmu grāmatas, kā arī no citiem rakstiem, ko radījis Firekers. Pasākumu laikā un noslēguma koncertā piedalījās *Jasminas koris* no Rīgas un koris *Vēja balss* no Carnikavas, solisti. Diriģenti Agita Ikauniece-Rimševica, Matīss Circeņis, Juris Rāts. Ērgelniece Diāna Jaunzeme-Portnaja.

Pateicoties bijušajai neretietei, *Jasminas kora* diriģentei Agitai Ikauniecei-Rimševicai, Neretas baznīcā izskanēja pirmās luterāņu šupuldziesmas “*Bērniņ, mīlais, Dieva stādīts*” pirmatskaņojums. Tās teksta autors, iespējams, bijis Kristofs Fīrkers. Mūsdienīgās skaņās šo dziesmu savulaik aranžējis mūziķis, skaņu režisors, komponists un kordiriģents Edgars Linde, kuŗam stipras dzimtas saknes Neretā.

Svētki izskanējuši, bet palikusi laba pēcgārša. Bija tā sajūta – tu šodien šeit esi gaidīts! Gaišs foajē Neretas kultūras centrā ar plašu izstādi par Kristofu Firekeru. Iespēja iegādāties suvenīrus. Ik brīdī visās svētku norises vietās pieejams ūdens, lai varētu veldzēt slāpes. Nevajadzēja raizēties, kur un kā pašēt pusdienas. Lai arī smaidīgi svētku vadītāji un viņu komanda. Šoreiz svētkos bija jūtama dalībnieku vienotība pasākumam, Neretai, izziņai un atpūtai.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

gaļu. 2. Dabiska ūdenstilpe. 4. Kulinārijas izstrādājums. 5. Spēka mērvienība. 6. Slavinoši dzejoļi. 7. Lidzīgi, atbilstoši. 9. Nokrišņi. 11. Neass. 13. Piesātinātais ogļūdeņradis. 17. Medicīniska iestāde. 18. Acs daļa. 20. Sievietes vārds (*oktobr.*). 21. Sievietes vārds (*jūlijā*). 24. Infekcijas slimība. 25. Ēdama gliemene. 26. Kāpelētājauģis. 27. Stumbra sukulents. 28. Ķermeņa daļa. 33. Saistīt. 34. Zodiaka zvaigznājs. 35. Rožu dzimtas koki, krūmi. 36. Gudrības un kara mākslas dieviete grieķu mītoloģijā.

Krustvārdu miklas (Nr. 33) atrisinājums.

Limēniski. 4. Aorta. 5. Piepes. 7. Lipoma. 10. Tūska. 11. Kaperi. 12. Kumiss. 13. Kariess. 16. Grieze. 19. Tabaka. 22. Blietes. 23. Kupols. 24. Tenors. 25. Sportot. 26. Patoss. 28. Vantis. 30. Šviests. 35. Ungāri. 37. Lemurs. 38. Vārpa. 39. Austrā. 40. Novads. 41. Rotāt.

Stateniski. 1. Pastila. 2. Kross. 3. Salakās. 5. Pikapi. 6. Elpa. 8. Osis. 9. Apsara. 14. Reiboņi. 15. Estētes. 17. Rauda. 18. Zāles. 20. Aleja. 21. Korti. 27. Trauma. 29. Taksis. 31. Vaivari. 32. Talants. 33. Ogas. 34. Auka. 36. Grotā.

Limēniski. 3. Niķis, untums. 8. Patoloģiski izaugumi uz gļotādas. 10. Gadalaiks. 12. Nevesels. 14. Zvejas rīks. 15. Aukstais ēdiens. 16. Plekstu dzimtas zivis. 19. Rīks pāršanai. 21. Aukslēju mandeļu iekaisums. 22. Vārnu dzimtas putns. 23. Mīlas dievs grieķu mītoloģijā. 29. Saskarsmes

veids. 30. Zivju skeleta kauli. 31. Plāni, sausi cepumi. 32. Saistaudu veidojumi. 34. Rosīga. 35. Iecere. 37. Skuju koks. 38. Sporta spēle. 39. Sterīlas marles strēmele, kas ievadīta brūcē asiņošanas apturēšanai vai strutainu izdalījumu uzsūkšanai.

Stateniski. 1. Zivs ar sārtu

Latvieši ir sabiedrība, nevis tikai ģimene: Bērzainē, Vācijā, noslēdzies 3x3!

IEVA FREINBERGA

Ar skumjām, smaidiem caur asarām un solījumiem atkal tikties nākamajā 3x3 – Latviešu centrā Bērzainē, Freiburgā, Dienvidvācijā, noslēdzies ģimeņu saiets, kas notika no 31. jūlija līdz 7. augustam.

3x3 atklāj ar tiešraidi no lidmašīnas

“Katrš latvietis ir zelta vērts,” tiešraidē, sēžot lidmašīnā, lai no 3x3 Zasā, Latvijā, vēl 31. jūlija vakara stundā atlidotu uz 3x3 Latviešu centrā Bērzainē, Vācijā, un citējot kādreizējo Pasaules brīvo latviešu apvienības priekšsēdi Jāni Kukaini, ar 3x3 Bērzainē dalībniekiem atklāšanas sarīkojumā sazinājās 3x3 Latvijā priekšsēde Inese Krūmiņa.

Visi kopā, arī Inese lidmašīnā, dziedāja “Daugav’ abas malas” – nezin ko par to domāja pārējie lidmašīnas pasažieri, taču – vai tas ir tik svarīgi? Tāpat 3x3-nieki atklāšanā dziedāja “Nevis slinkojot un pūstot”, jo šī gada saieta vadmotīvs ir – “Augsim, lieli, augsim stipri, būsīm sveiki, veselī!” Paldies mūsdienu tehnoloģijām, jo no Amerikas Savienotajām Valstīm Bērzaines 3x3-niekus tiešsaistē sveica arī 3x3 mamma un dibinātāja Līga Ruperte. Skanot svinīgām runām, smaidiem un laba vēlējumiem, 31. jūlijā 3x3 Bērzainē bija atklāts!

Ko darīt 3x3?

3x3-nieki piedalījās ievirzēs, kur varēja asiņāt prātu un prasmes dažādās jomās – diskutēt par latviešu mitoloģiju ievirzē “Mīti par mītiem” kopā ar Austri Grasi, atmodināt savu līderības genu kopā ar Daci Melbārdi, mācīties pirts lietas ar Inesi Krūmiņu, iet vilku mācībā ar Jāni Ati Krūmiņu, mācīties rotkalšanu ar Andri Grebi, darināt pastalas ar Gunu Grebi, mācīties latviskās virtuves gudrības ar Mārtiņu Sirmo, iepazīt zverus ar Sandru Skaru-Sirmo, uzlabot latviešu valodu ar Antru Strazdiņu un Inesi Avenu, izšūšanu ar Elīnu Ķerseli, sporta spēles ar Māri Ķerseli, mācīties žurnālistiku un veidot reportāžas ar Ievu Freinbergu, Lauru Vondu un Ivanu Milovu, piedalīties koku darbos Bērzainē ar Āri Avenu un Antru Gūtmani, kā arī iet rotaļās un dančos kopā ar Ilgu Reiznieci.

Tāpat notika sporta spēles, ½ x ½ trīs līdz piecus gadus veciem bērniem un rīta vingrošana. Savukārt vakari bija piepildīti ar pasākumiem visai ģimenei: ģimeņu stafetēm, viktorinām, daudzīnājumu, ekskursijām, spēlēm un pārsteigumiem. Kopīga vakara pasaciņa bija lielisks dienas noslēgums mazākajiem, bet lielie turpināja dziesmas un sarunas nīkšanā. Pirmajā nometnes dienā notika arī iepazīšanās vakars, jo galu galā visiem kopā nedēļu bija jādzīvo!

Bērzaines 3x3 svin latvietību

Bērzainē ir mazā Latvija – te latvieši sanāk kopā ne tikai kon-

certos, semināros, nometnēs un gadskārtu svētkos – nu jau trešo reizi pasaules tautieši te pulcējās 3x3 ģimeņu saietā. Šogad bija kopā 110 dalībnieku no Portugāles, Latvijas, Vācijas, ASV, Ukrainas un Beļģijas. Saietu vadīja Lelde un Indulis Bērziņi kopā ar Egiju un Ingu Krūmiņiem.

“Man ļoti patīk svinēt latvietību,” teic viena no saieta vadītājām Egija Krūmiņa. – Un pandēmijas ierobežojumu dēļ šogad to var novērtēt daudz vairāk nekā citus gadus.”

Kāpēc ir labi 3x3 rīkot Bērzainē?

Latviešu centra vadītājs, Daugavas Vanagu Vācijā priekšsēdis un vienlaikus viens no četriem saieta vadītājiem Indulis Bērziņš uzsver, ka Bērzainē savulaik pēc Otrā pasaules kara par pasaules latviešu saiedoto naudu iegādājās Daugavas Vanagi Vācijā. Viņu mērķis bija uzturēt latvietību, lai latvieši plašajā pasaulē viens otram nepazustu. Un te Daugavas Vanagu Vācijā mērķi saskan ar 3x3 mērķiem. Tāpēc ir tikai pašsaprotami, ka nometne notiek Bērzainē.

Vēl viens no saieta vadītājiem Ingus Krūmiņš piebilst, ka Bērzainē ir latviešu centrs, kas patiešām ikdienā arī darbojas, nevis tikai pastāv teorētiski.

Egija Krūmiņa teic, ka viņai iespiedies atmiņā un ļoti patīcis Daugavas Vanagu dibinātāja, pulkveža Viļa Januma vēl Latvijas okupācijas laikā izteiktais nākotnes redzējums – “Kad Latvija būs brīva, tad tautieši ceļos pa Eiropu un pietās Bērzainē.” Un tas ir piepildījies – latvieši no

malu malām sabrauc Bērzainē, arī lai satiktos 3x3 saietā.

Ingus Krūmiņš akcentē, ka Bērzainē ir izdevīga arī tāpēc, ka apkārtnes latviešiem ir vieglāk aizbraukt uz 3x3 Bērzainē, nevis Latvijā. Savukārt Latvijas latviešiem te patīk atbraukt brīvdienās, un ja pie viena notiek arī 3x3, tad tas viņiem patīk un viņi paliek. Tā satiekas Latvijas un ārzemju latvieši. Un šī satikšanās ir ļoti svarīga.

Viņš piebilst, ka šī gada saietā dalībnieki tika aicināti izslēgt svešvārdus no savas valodas, jo pārsvarā tos visus var aizstāt ar latviešu vārdiem.

Kāpēc ir svarīgi sanākt kopā 3x3?

Vēl 30 gadus pēc Latvijas neatkarības atgūšanas mums ir jārunā par latvietības saglabāšanu, un viens no veidiem, kā to darīt, ir 3x3. Kāpēc tā? – Valodnieks Austri Grasis, kurš lielāko mūža daļu ir nodzīvojis trimdā, Vācijā un Zviedrijā, un nu jau 20 gadus dzīvo Latvijā, uzsver: “Lai mēs nezustu Latvijai! Turklāt 50 okupācijas gadi latvietībā ir iecirtuši vēl neaizdzīvušas rētas. Mēs joprojām vēl neesam spējuši pilnībā integrēt mūsu mazākumtāutības, un joprojām liela mūsu sabiedrības daļa atsakās vai nav spējīga runāt latviski.”

Latvijas 3x3 priekšsēdētāja Inese Krūmiņa uzskata: “Nedēļa latviskā vidē galvenokārt bērniem iedod sajūtu, ka latvieši ir sabiedrība, nevis tikai ģimene. Un tas ir ļoti svarīgi – nodibinās draudzības, kurās jaunā paaudze var komunicēt latviski, savukārt pieaugušajiem tā ir droša

vide, kur mēs varam justies kā latvieši, kur apzināties, ka mums ir kopīga vērtība.”

Savukārt Ilga Reizniece, pie kuņas bērni, sajūsmā spieddami, lec rotaļās, uzsver: “Bērni, kas dzīvo ārpus Latvijas, latviešu valodu dzird daudz mazāk. Cerams, ka viņi ģimenē runā latviešu valodu. Ir jau arī skoliņas, tomēr tas ir par maz, lai valodu apgūtu labā līmenī. Tāpēc ir brīnišķīgi, ka ir vieta, kur dienu un nakti skan latviešu valoda.”

Kopā būšana nav tikai runāšana – tā teic mūzikants Andris Davidons, kurš Bērzainē 3x3-niekiem kopā Ilgu Reiznieci spēlēja latviešu dančus, paņēmdams klēpi akordeonu, lai tam pielabotu skrūves: “Es te tiešām atbraucu ne tikai spēlēt dančus, bet arī baudīt kopā būšanu. Speciāli nemeklēju, ko jaunu varētu iemācīties. Pēc tam jau tikai pats saproti, ko nemanot esi iemācījies. Mājsēde visiem parādīja, cik kopā būšana ir svarīga. Es arī biju iegājis savā mazajā orbitā, no kuņas vairs nemaz negribēju nākt laukā. Taču, kad saņemies un tomēr izlien no savas migas, tad tikai novērtē, cik tas ir forši.”

Tāpat kopā būšanas prieks ir Pastalnieku dancī ar koši sarkanām, nupat darinātām pastalām kājās – cik labi, ka Bērzaines 3x3 tās var iemācīties šūt pie Gunas Grebes! Un kur nu vēl slavenā šefpavāra Mārtiņa Sirmā restorāns, kurā ēdieni tapuši brīvā dabā uz uguns latviskās virtuves ievirzes laikā! Tomēr kopā būšana ir arī runāšana. To apliecina Austra Graša vadītā ievirze “Mīti par mītiem”, jo pēc divarpus stundu garās ievirzes, kad jau sākas pusdienas, visi vēl turpina aktīvi diskutēt un nemaz nav pamanījuši, ka ievirzes laiks jau beidzies. Un vēl un vēl citas ievirzes, kurās bagātina sevi un iemācīties ko jaunu... Kopā būšana turpinās. Arī pēc 3x3. Ja ne klātienē, tad draudzībā un domu kopībā cauri nākamajiem 3x3!

3x3 Bērzainē notika ar Latvijas Kultūras ministrijas, organizāciju “3x3 Latvija” un Daugavas Vanagu Vācijā atbalstu. Informācija atbalstītājiem www.latviesi.com

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU ĻUDINĀJUMS:
● NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju

varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerciālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

IN MEMORIAM

RUTE RUNCE

1926. gada 15. novembris – 2022. gada 22. augusts

Mūžībā aizsaukta ilggadīgā mūsu redakcijas kolēģe, pazīstamā tulkotāja un valodniece Rute Runce.

Dzimusi Rīgā, grāmatveža ģimenē. Rīgā arī aizritēja visa viņas dzīve. Pēc mācībām Rīgas 2. ģimnazijā studējusi Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātē, Angļu valodas speciālitātē (1945-1953). Strādājusi par diktori Latvijas Radio, Latvijas Valsts izdevniecībā par redaktori, tad – par galvenā redaktora vietnieci žurnālā *Rīgas Modes*. Laikraksta *Brīvā Latvija* redakcijai pievienojās līdz ar šā laikraksta pārnākšanu uz Latviju aizvadītā gadsimta 90. gadu sākumā, bet 2000. gadā – arī *Laika* redakcijai, kur nostrādāja līdz

cienījamam 87 gadu vecumam. Rute bija rūpīga un stingra nevainojamas latviešu valodas kopēja un sargātāja, teicami pārziņāja Jāņa Endzelīna iedibinātos latviešu valodas pareizrakstības standartus.

Rutes Runces veikums, īstenoībā – mūža ieguldījums angļu klasiskās literatūras latviskošanā, bagātinot Latvijas grāmatu klāstu ar izciliem un kultūrvēsturē paliekošiem tulkojumiem novērtēts gan ar Kultūras ministrijas Atzinības rakstu, gan valsts augstāko apbalvojumu – Triju Zvaigžņu ordeni. Rutes tulkojumu skaits lēšams padsmiots, sākot ar V. Tekerija "Liekulības tirgu" un ieskaitot Dž. Apdaika, R. Vorena, A. Konana-Doila,

M. Mičelas, Č. Dikensa, H. Velsa u.c. pasaules literatūras spidekļu darbus. Rutes Runces veikumam allaž bija visaugstākā raudze.

Būdama Rakstnieku un Žurnālistu savienību biedre, Rute aktīvi darbojās latviešu valodas kopšanas frontē, analizējot un kopjot jauno rakstnieku un žurnālistu valodu. Viņa bija kaismīga cīnītāja par tīru un skanīgu latviešu valodu.

Klātesot bijušajiem kolēģiem, 2. septembrī Rute Runce klusā un pieticīgā atvadu ceremonijā tika pavadīta Mūžībā.

Lai Tev tur gaiši, Rute!
Pateicībā pieminot –
Tava redakcija

SPORTS SPORTS SPORTS

SIGULDĀ NOTIKA
32. LATVIJAS
RITENBRAUCĒJU
VIENĪBAS BRAUCIENS

Lielākie velo svētki Latvijā, kā allaž, pulcējas Siguldā! 4. septembrī Siguldas Svētku laukumā norisinājās dažādu distanču un braucienū sacensības. Šogad pirmo reizi Vienības braucienā tika iekļauti arī bērnu braucieni, kas norisinājās dienu pirms lielajiem braucieniem – 3. septembrī. Daļēnīki Vienības velobraucienā startēja piecās dažāda garuma un katēgoriju distancēs.

"Tūristi" tika aicināti uz retro velo 25 kilometru distanci, kas ir krāšņākais un nestrādīgākais no braucieniem. Skaisti tēpi, eleganti velosipēdi komplektā ar gardām uzkodām un senatnīgu gaisotni. Tas raksturo retro velo distanci. Šajā braucienā netiek noteikti ātrākie, bet gan krāšņākie braukt gribētāji.

DĀVIS BERTĀNS
SIGULDAI DĀVINA 3x3
BASKETBOLA LAUKUMU

3. septembrī plkst.11 Siguldā, Raiņa parkā, tika atklāts mūsdienīgs 3x3 basketbola laukums, kas tapis, pateicoties Latvijas izlases basketbolista Dāvja Bertāna dāvinājumam. Atklāšanas dienā Dāvis vienotās kopīgā spēlē ar Siguldas Sporta skolas audzēkņiem, kā arī ikviens varēja saņemt sportista autogrāfu.

"Basketbols man palīdzējis atrast savu ceļu dzīvē un papildīt vispārīgākos sapņus, tāpēc, lai palīdzētu arī citiem Latvijas jauniešiem pievērsties basketbolam un attīstīt viņu spējas, vēlos atbalstīt basketbola laukumu Siguldā," sacīja Bertāns. Sportists ar ģimeni financējis basketbola laukuma seguma atjaunošanu un jaunu grozu uzstādīšanu. Iepriekš jauniešu iecienītais basketbola laukums pašlaik ir ieguvis jaunu un mūsdienīgu izskatu un funkcionalitāti. Savukārt pašvaldība parūpējās par laukuma bruģa atjaunošanu un turpinās darbus pie tālākās teritorijas sakopšanas.

Basketbola laukuma atjaunošana ir pirmais solis no vērienīgās Raiņa parka atdzimšanas plāna, ko īsteno tuvāko gadu laikā. Kā nākamais solis plānota pumpu trases un skeitparka būvniecības pabeigšana.

LIEPĀJĀ SPORTISTI
IZMĒĢINA BALTIJAS
REĢIONĀ UNIKĀLO
SKEITPARKU

Projekta būvniecībai piesaistīts apmēram 300 tūkstošu eiro pašvaldības finansējums. Viens no aktīvajiem liepājniekiem – BMX braucējs Kalvis Lazdiņš – ir skeit-

parku projektu menedžeris un projektētājs. Viņš Latvijas Radio pastāstīja, ka grūtākais bija pārliecināt pašvaldību un tikt pie finansējuma, bet pārējais jau bija pašu darbs un entuziasms.

"Strādāju starptautiska mēroga kompanijā, kas būvē šādus pasaules līmeņa skeitparkus visā pasaulē," sacīja Lazdiņš. "Sākumā uzlidoju ar dronu, lai varētu visu šo mērogā uzzīmēt. Mēs ar komandu strādājam ar dažādiem cilvēkiem līdz atradām optimālu variantu, lai iekļautos budžetā. Mēģinājām iespiest esošajā teritorijā. Mazliet paplašinājām zaļajā zonā, lai nebūtu tik daudz jāasfaltē. Projekta īstenošanai ir gandarīti par padarīto. Skeitparkā var izbaukt dažādas līnijas praktiski neapstājoties, un neminoties var izlēkt visu maršrutu.

RĪGA 3x3 BASKETBOLISTI
OLIMPISKĀJĀ SASTĀVĀ
IZCĪNA PIRMO
MASTERS TITULU

Latvijas 3x3 basketbola komanda Rīga ar Nauri Miezi, Kārlī Lasmani, Edgaru Krūmiņu un Agni Čavaru ierindā Monreālā uzvarēja Pasaules tūres Masters turnīrā un šajā līmenī izcīnīja sezonas pirmo titulu. Pirmo reizi sezonā Rīga startēja ar visiem četriem olimpiskajiem čempioniem sastāvā. Vasarā, kad Lasmanis spēlēja ASV profesionālajā strītbola līgā "Big3" un Krūmiņš ārstēja traumu, vienība spēlēja dažādos sastāvos.

Ar pirmo numuru turnīrā izsētā Rīga finālā ar 19:17 uzve-

ca Lietuvas komandu Šaķu "Gulbele", kas bija izlikta ar otro numuru. Lietuvieši spēles sākumā izvirzījās vadībā ar tālmetienu, bet otrās minūtes sākumā Lasmanis tika pie iespējas izpildīt divus soda metienus un bija precīzs (2:2). Turpinājumā komandas apmainījās ar precīziem metieniem, bet pirmo reizi divu punktu pārsvaru latvieši ieguva, kad Krūmiņš realizēja tālmetienu (6:4). Vēlāk pēc Lasmaņa tālmetieniem un sekmīga caurgājiena Rīgas pārsvars pieauga līdz sešiem punktiem (11:5). Lietuvieši pamazām atspēlējās un pēc Modesta Kumpja bumbas trieciena grozā no augšas un tālmetiena rezultāts bija jau neizšķirts 12:12. Lasmanis ātri atbildēja ar precīzu metienu, un aiz perimetra neklūdiģis bija Miezijs – 15:12. Pēc pretinieku tālmetiena Čavars bija precīzs no soda metienu līnijas, un Krūmiņš panāca 18:14. Lietuvieši pēdējā minūtē trīs punktus atguva, bet Lasmanis ar bumbas triecienu grozā no augšas panāca 19:17, kamēr pretinieki savu tālmetienu neiemeta un neizšķirtu neizrāva. Turnīra noslēgumā Lasmani atzina par turnīrā vērtīgāko spēlētāju.

Pirms tam ceturtdaļfinālā latvieši ar rezultātu 21:18 pārspēja ASV vienību "Princeton" (3.) un pirmo reizi sezonā iekļuva "Masters" turnīra pusfinālā. Čiņā par vietu finālā Latvijas kvartets ar rezultātu 21:14 guva virsroku un uzveica Austrijas komandu "Vienna" (5.).

FOKEROTS/AUZIŅŠ
TRIUMFĒ FINĀLĀ UN
KĻŪST PAR EIROPAS
ČEMPIONIEM

Latvijas plūdmales volejbolisti Kristians Fokerots un Gustavs Auziņš (*attēlā*), nezaudējot ne spēli, aizcīnījās līdz Eiropas U-18 čempionāta finālam, kuŗā ar 2:0 pārspēja dāņus Andreasu Brinku un Hjalmeru Madsenu,

klūstot par Eiropas čempioniem. Eiropas U18 čempionāta finālā spēkiem mērojās pāri, kuŗi tā arī neizjuta zaudējuma rūgtumu visa turnīra garumā. Kristiana Fokerota un Gustava Auziņa pretinieki finālā turnīra gaitā atšķirībā no latviešiem zaudēja divos setos, no kuŗiem vienu pusfinālā.

* Latvijas plūdmales volejboliste Tina Graudiņa pāri ar Kanādas sportisti Sāru Pavanu Volejbola profesionāļu asociācijas (AVP) rīkoto "Pro Beach Tour" sacensību "Gold Series" Čikāgas "Open" posmu noslēdza piektajā vietā.

"Zaudētāju zara" spēlē, ciņā par vietu pusfinālā, ar piekto numuru sacensībās izlikta Eiropas čempione Graudiņa un 2019. gada pasaules čempione Pavana ar 1:2 (21:12, 18:21, 15:17) zaudēja amerikāņietēm Terinai Klotai un Kristenai Nasai. Pamatsacensībās Graudiņa/Pavana zaudēja otrajā spēlē, tādējādi sacensības turpināja "zaudētāju zara", kur izcīnīja divas uzvaras.

P. Karlsons

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā
iesniedz ērti arī no sava tālrunā!